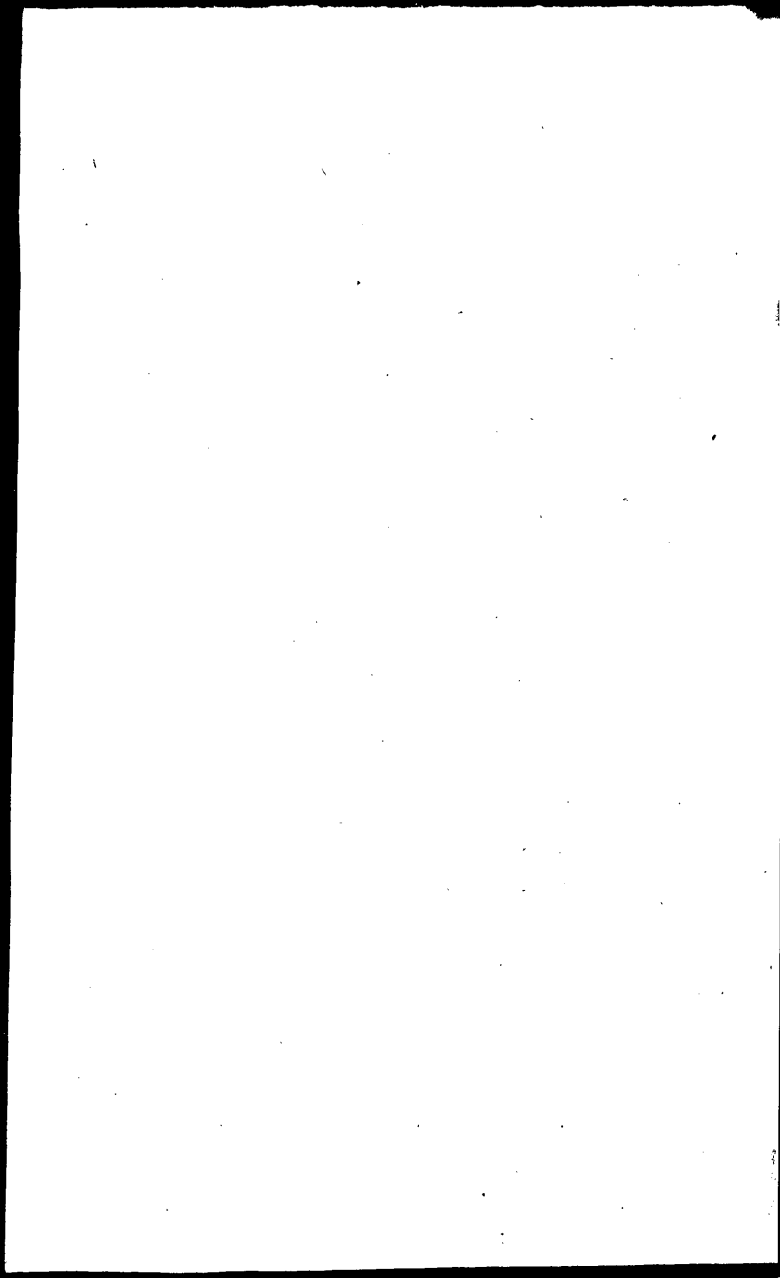

12

13

DE
GESCHIEDENIS
DER
MENSCHHEID.

DE
GESCHIEDENIS
DER
MENSCHHEID,
DOOR
PETRONELLA MOENS.

TE AMSTELDAM en ZAANDAM,
bij
J. L. VAN LAAR MAHUËT en H. VAN AKEN.
MDCCXCIII.

42000

LEIDEN
KUNDE
TE LEIDEN

V O O R B E R I G T.

Ik biede hier mijnen Landgenooten een gelukkig voordbrengfel van een groot GENIE aan. — Zo lang bij Neerland de edele Dichtkunst in waarde is, zal het op MOENS glorië dragen.

*

Wie

V O R B E R I G T.

Wie deze gezangen van mijne Vriendin gevoelt, zal zeker haar sterke verbeeldingskracht, scheppend vernuft en doordringend oordeel bewonderen.

De Natuur, van haar door geen stoflijk oog kennende beschouwd worden, heeft zich echter aan haaren geest geheel weten te vertoonen; altans deze Dichteres volgt haare wetten, schept uit haare bronnen, tekent en treft haar beelden in alle haare

Schoon-

V O O R B E R I G T.

*schoonheên, en weet zelfs door kunst haar
te verfraaiën.*

*Hoe zeer wij tegen drukfouten in dit stuk
geijverd hebben, zijn 'er nogthands eenige,
tegen onze correctie, in het zelve geble-
ven.*

*Zo onze Landgenooten dit meesterstuk
naar waarde schatten — zo bijzonder onze
edelmoedige Beoordeelers dit verheven Genie
met eerbied behandelen — zullen ze het Dicht-*

V O O R B E R I G T.

*vuur van mijne Vriendin aanblazen — der
wereld haare waarde leeren kennen, en het
zal mij des te meer aanzetten, om haare wer-
ken, overeenkomstig hunne schoonheid, in het
licht te brengen.*

Bs. BOSCH.

OOSTZAANDAM,

d. 19. van Hooimaand, 1795.

D E
G E S C H I E D E N I S

D E R

M E N S C H L I E D .

E E R S T E Z A N G .

Zou sterfelijkheid mijn zangdrift kluistren ?

Neen, uuren! jaaren! stroomt — mijn vreugd bewoont een rots.

Hoe schoon rijst de eeuwigheid! — 'k hoor't morgenkoeltjen

Dit — dit is de adem Gods. (fluistren :

ô God! gij hoort mijn teedre galmen.

Mijn speeltuig pronkt met vredepalmen ,

Wier schaduw op den dood een englenglorij spreidt.

ô God! ik voel mijn stand — mijn waarde ,

Verrukking boeit mij aan deze aarde ;

Ik zing in 't stof des doods uw zichtbre majesteit.

A

ô Che-

ô Cherub! eên gevoelvol zwijgen

Verzwelgt in 't eeuwig licht uw hoogsten glorijstoon;
Mijn stille traan zult ge aan uw silvren schachten rijgen,

Zij fiert mijn eerekroon,

Mijn kroon — aan 't eind des tijds gehangen.

ô God! mijn uitgestrekt verlangen

Smelt in een rein gevoel van het volmaaktst verband.

Verfcheidenheên en éénheid tevens

Omvatten heel 't ontwerp des levens.

Welaan! mijn kwijnend lied veradel' zelf mijn' stand.

ô Spiegel van Gods magt en wijsheid!

ô Werkende natuur! ik zing van 't godlijk beeld;

De jeugd des tijds verwelk' — mijn lied bekoort zijn grijsheid,

Daar de eeuwigheid mij streelt.

Ja eeuwigheid! mijn scheemrende oogen,

Te lang met floers des nagts ontoogen,

Ontmoeten d'eersten straal van uw verrukkend licht —

Die straal doet mij voor 't aanzijn danken;

Het kind des tijds volgt englenklanken,

Als 't schreiend ongeduld voor eigen grootheid zwicht.

Welaan! het lied der stoffijke oorden.

Smelt weg in 't choorgejuich voor d'ongefchape troon.

De zigbre schepping kaatst mijn galmen langs haarboorden;

'k Zing haar vergooden zoon. —

De aardsengel zing' van serafijnen

En reingevlerkte cherubijnen —

Een zigbre Godheid, in bewerktuigd stof gekleed,

Durf ik verrukt mijn' broeder noemen;

'k Durf op mijn godlijk maagfchap roemen —

Mijn zusterlijk gezang smoort wanhoops jammerkreet.

Mijn God! gun, dat de stoutste trekken,

Van uw omvatbaar beeld in mijn bestaan gedrukt,

Zich thands vol majesteit aan 't geestendom ontdekken,

Daar hun mijn lied verrukt.

't Gevoel mengt hier de fchoonste kleuren;

Een paradijsbloem fpreidt haar geuren,

Ik teken op haar blaân uw liefde — uw grootheid af.

Een fchakel uit der dingen keten

Durf ik met zwakke vingren meten:

Mijn God! die fchakel hecht heel de eeuwigheid aan 't graf.

4 DE GESCHIEDENIS

De mensch , die langs verheven trappen
Naar een volmaaktheid streeft, die't scheppend Wezen kroont,
De mensch , die serafs in hun vlugt voorbij durft stappen ,
Waar hij zijn afkomst toont ;
De mensch is 't voorwerp van mijn poogen.
ô God! kon dit uw' roem verhoogen!
Hij was een eedle Ítip in 't grootsch gevormd verband;
Toen duizend-duizend mogelijkheden
Bij u om 't daadlijk aanzijn streedden ,
Toen blonk hij aan de kroon van't hoogstvolmaakt verstand.

Een eeuwig , godlijk vergenoegen
Spreekt in het alziend oog , dat voor de schepping waakt ;
Niet één gedachte is ooit bij 't grootsch ontwerp te voegen ,
Gij wilt niet dan volmaakt ;
Die wil heeft ook den mensch doen worden.
ô God! een onverbreeklijke orden
Vloeit uit eenvoudigheid — die hoofdtrek ven 't heelal.
Ja eenheid moet de denkkragt streelen ,
Zij spreekt in de allerkleinste deelen —
ô Zaalge *harmonij!* waar in ik stemmen zal.

Uw denkend kroost, mijn God! mijn Vader!
 Uw sterflijk kroost, op aard met de eeuwigheid omkranst,
 Denkt als de seraf; maar dat hier ook 't stofjen nader,
 Dat op een' lichtstraal danst —
 Dat stofjen maakt uw plan volkomen.
 Verscheidenheid moog' kronklend stroomen,
 Ze ontmoet haar oorsprong toch — God vormt maar ééngeheel.
 Ik ken geen ziel van stof gescheiden,
 Geen band, geen kragt verbindt die beiden: (deel.
 Neen, 'k ben een denkend mensch — Gods éénheid fiert elk

Ja Eénheid! gezellin der wijsheid!
 Geen tegenstrijdigheên bestaan in 't heerlijkst plan;
 Daar 't rozenblos der jeugd en 't silvren dons der grijsheid
 Uw aanzijn schetzen kan.
 't Wordt alles door elkaâr vervangen;
 't Bestaan ontwikkelt ons verlangen
 Naar de eeuwigheid, waarin ons uitzien zich verliest.
 De mensch vangt aan met teedre kragten;
 Gods liefde omfluiert zijn gedachten
 Met een bezintuigd kleed, dat in den dood bevriest.

Ô Tijd! door 't scheppend woord begonnen,
 Ô Tweelingbroeder! van de stof uit niet gebaard —
 Een grootsch — een wolkloos licht van jonge flonkerzonnen
 Was 't welkomlied aan de aard —
 Gij zaagt natuur met blijde vingren
 Een' krans voor 't denkend aanzijn slingren;
 Genieting zweefde vrij op roozenwiekjens om;
 De kiem der menschheid was ontwikkeld;
 De denkkragt, door 't gevoel geprikkeld,
 Ontwaakte, en 't wentlend rond was 't godlijk heiligdom.

 Verbeelding! zoek' de stoutste kleuren;
 Een burger van 't heelal vangt zijn bestemming aan.
 Gij, Englen! zaagt zijn wieg, bewolkt met nardusgeuren,
 In Edens bloemhof staan.
 Wie leert mij u geboortuur zingen?
 Ô Godheid der bevatbre kringen! ———
 ÔMa esteit der aard! wie schetst uw vroegste jeugd?
 Juicht, vaste sterren! blinkt, planeten!
 Een nieuwe schakel fiert Gods keten,
 Die keten — wier bestaan het volgend oog verheugt.

Een eedle denkkragt is geboren.

Juicht Serafs! — 't wentlend stip, dat in de scheidung pronkt,

Deze aard voedt zangers voor de schoonste hemelchooren,

God ziet hun drift ontvonkt —

Daalt op uw Scheppers wenk naar de aarde;

De citers, die gij dankend snaarde

In 't heerlijk middenpunt der grootste aanwezigheid,

Die citers moeten klanken geven,

Gesteind naar 't jeugdig werkend leven

Van jonger broedren, door uw vriendschap zacht geveid —

Ja daalt! — gij vindt een schoone wereld,

Wier dampkring aan de zon ten zuivren spiegel strekt;

Gij vindt haar' lentekrans met morgendauw bepereld,

Daar onschuld liefde wekt.

De bergen, rijk gekroond met wouden,

Waar vreugd en wellust hoogtijd houden,

Doen heldre beeken naar bebloemde dalen vliên;

Zij kronkelen langs de ontloken roozen,

Die vrij aan jeugdige oevers bloezen,

En 't dierlijk leven mag zijn schuldlooze offers biên.

8 DE GESCHIEDENIS

Maar Hemelburgers! vriendlijke Englen!
Uw oog ontmoet Gods kroost, dat ook gevoelt en denkt;
Hier moet uw reine hand den krans der vriendschap strengen,

Daar de aardling myrten schenkt. —

Is 't weemlend stof des aardlings moeder?

Geen nood! de seraf is zijn broeder:

De mensch, vermaagfchapt aan 't behoefstig dierenrijk,

Klimt eeuwig aan de hand der reden

Naar wijkende volkomenheden —

Zijn Godlijke afkomst praat in elken vriendschapsblijk.

De schepping juicht haar welkomgroeten.

Des aardlings wiegzang is der morgensterren glans.

De lachende onschuld mag de zaligheid ontmoeten

Met welvaards roozenkrans.

ô God! gij hoort de morgenzangen

Van zon- tot zonne-stel vervangen,

Daar't godlijk juichend choor het feest der menschheid viert —

Het lentefeest van stoflijke englen,

Wier galmen zich met serafs mengen,

Wier kindsheid met al 't schoon des daagraads is verfierd,

De mensch ontwaakt in 't bloeiend Eden,
 En de eerste tik van 't hart verspreidt zijn levensvuur;
 Zijn aadren zwellen op — hij ademt zaligheden

Der voedende natuur;

Hij doet zijn oog door schoonheên weiden;
 't Verstand geniet — 't durft onderscheiden;
 Zijn vrijheid kiest — bemint en smelt in dankbre vreugd;
 Verrukking doet zijn jonge lippen

De stem van 't fijnst gevoel ontglippen,
 Een stem — die, al wat leeft, door elken galm verheugt.

Mijn God! de mensch aan 't *niet* onttoogen,
 Gevoelt zich zelv', en staart een eeuwig wezen aan;
 Hij leeft uw grootheid op de blaauwe hemelboogen,

Verfilverd door de maan;

Hij ziet uw liefde — uw wijsheid praalen

In 't goud der heldre middagstraalen;

Uw vaderzorg — uw trouw gloorde op den zwarten nagt;

Het avondkoeltjen ruischt uw goedheid,

De purpren morgenw aasemt zoetheid,

En mengt, in 't heerlijkst beeld, uw wijsheid, liefde en magt.

DE GESCHIEDENIS

De menschheid voelt en kent haar' vader,
Zij biedt hem de offers aan van dankbre vreugde en min;
Elk treffend voorwerp leidt haar tot Gods altaar nader;

Natuur is priesterin.

Het nagtgefternt — de blijde bloemen,
't Leert al Gods liefde en grootheid roemen.
Het koeltjen, dat den geur van zachte roozen kuscht,
De dauw der groene heuveltoppen,
De gulle lach der bloesfemknoppen,
't Schetst al een' God, die zich in 't menschlijk heil verlust.

De jonge mensch knielt juichend neder,
Zijn reden klimt tot God, nu voelt hij zijn bestaan;
Zijn schuldloos hart klopt vrij — hij heft, zo grootsch als teder,

Den eersten danktoon aan.

Elk schepzel maalt zijn drift door klanken;
De mensch, gevormd tot vreugd tot danken —
De mensch zoekt klanken, best naar zijn gevoel geschikt;
Zijn lofzang galmt door Edens dreeven:
Dit morgenlied van 't denkend leven
Stemt lieflijk met het hart, dat vol genieting tikt.

ô God!

ô God! ik voel mijn zangdrift gloeien
 Door d'eersten morgenstraal der vrije denkingkracht;
 Beschermende Englen! — ja! toen kon u de onschuld boeien.

Aan 't stoflijk Godsgeflacht.

Grootsch rees uw daagraad, jonge wereld!

Door traanen van gevoel bepereld;

De reinste zaligheid was door geen dwang verdrukt.

ô Jeugd des tijds! waar zijn uw blosjens?..

Ach! trotsheid heeft de myrtenboschjens

Der vrijheid — des geluks uit Edens grond gerukt.

Een zwarte wolk omkleed den lufter

Der zuivre hemelvlam, die in ons aanzijn gloort;

Maar nimmer wordt die glans door 't lieflijk flumrend duister

Des stillen doods versmoord;

Neen, Aardbewoner! neen, uw grootheid

Kwijnt nooit dan in den nagt der snoodheid —

Ontwijken wij dien nagt — waar angst — waar wroeging brult.

Dan spieglen zich de zaligheden

Der onschuld weêr in blanke zeden,

Daar 't sterrenlicht der deugd de schaduwen verguldt.

Laat 't naamloos *niet* weér de eeuwen baaren,
 Die in haar' oorsprong lang voor mij begraven zijn;
 Dan zal de kindsche tijd mijn speeltuig zelf besnaaren,
 Nu vleit mij slegts de schijn;
 Nu zie ik niets dan flauwe schimmen
 Uit graven der vergeting klimmen,
 Gewekt door d'Echo, die mijn kwijnend lied vervangt.
 Komt, flauwe Schimmen van 't voorleden!
 Elk trekjen schetst nog zaligheden —
 Daar Edens morgendauw nog aan uw lokken hangt.

 o God! mijn zangnimf vindt geen woorden;
 Ik voel de zaligheid der bloeiende natuur,
 Eer nog het wisslend lot haar blijde kindsheid smoorde;
 De vreugd omkranst elk uur.
 Aardsenglen! ja — gij danste in reien
 Langs lieflijkgroenende valeien;
 De bloemen waasfemden een wolk van rein genot;
 Gij zaagt de jeugdige rivieren
 Langs pasgeboren heuveln zwieren,
 En huwde aan 't zacht geruisch den lofzang — voor uw' God.

De vrijheid schonk een hemelweelde.
De mensch, door onschuld tot geluk — tot heil gewekt,
Hadt nog de moederaard, wier schoot zijn voedzel teelde,
Door wreedheid niet bevekt —
De mensch vondt wellust in 't beminnen;
Elk voorwerp trof gevoel en zinnen;
Zijn zegenvolle lach schonk zaligheid en vreugd;
Hij zag de rijpe vruchten bloozen,
Hij sluimerde op een bed van roozen,
En vleiende overvloed omhelsde alom zijn jeugd.

De vlinder, die zijn wieken spiegelt
In 't zacht versilverd waas, dat op viooltjens rust;
De zwaan, die in de beek op heldre golfjens wiegelt —
Niets was gevaar bewust;
Geen diertjen moest de menschheid schuwen,
Neen, liefde bleef aan onschuld huwen;
Het jeugdig choor des wouds hief vrijheids feestzang aan;
Daar 't aan den mensch zijn heil vertrouwde,
En 't nest in haag of takken bouwde —
Geen angst deedt ooit het hart der kindsche schepping slaan.

14 D E G E S C H I E D E N I S

ô Jonge Tijd! hoe breed gevleugeld!
Uw vlugt, die over 't lot een' donkren fluier spreidt,
Uw vlugt— nooit door't gejuich van aardfche vreugd beteugeld,
 Schonk nieuwe zaligheid;
 Verrukking moest door Edens dreeven
 Op wolkjens van genieting zweeven;
Een eedle weetlust was de veerkragt van 't verftand;
 Omhelsd door jeugdige ondervinding,
 Ontdekte de aandacht ftraks verbinding,
En vrolijke oefning boodt aan 't jong vernuft de hand.

ô Mensch! uw jeugd bewaakt door englen,
Wier eedle broedermin uw denkkragt heeft ontvonkt,
Uw jeugdmoestvoorGodsmagteeneeuwigeeerkroonftrenglen,
 Waar in haar glorig pronkt;
 Uw zuivre drift— uw dankbre traanen,
 Geplengd in Edens vruchtbre laanen,
Zijn offers van 't gevoel aan 't liefdriek, wijs beftuur;
 Die traanen zijn de pereldroppen,
 Wier glans op de eeuwge heuveltoppen
De hoogfte wijsheid fiert, als hoofdbron der natuur.

Ik maal vergeefs uw zachte trekken,
 Zo grootsch veradeld door een waare majesteit,
 ô Zigtbre Godheid! die de levenskracht moest wekken,
 Waar sluimring was verspreid;
 Bestemd, om 't reedlijk denkend leven
 Aan duizend- duizenden te geven —
 Hier kwijnt het grootsch penfeel der stoutste poezij:
 ô Mensch! wie zingt naar eisch uw waarde?...
 Uw naam veredelt heel deze aarde —
 In u begroet natuur de wereldmaatschappij.

Verbeelding wandelt langs de boorden
 Der paradijsrivier, die naar de dalen vloeit;
 Wier malsch kristal, waar op de middagstraalen gloorden,
 De dadeldreef besproeit.
 Ginds heft de mensch zijn slonkrende oog
 Al juichend naar de hemelboogen;
 Een weêrhelft, met al 't schoon des ochtendstonds versierd,
 Vervangt zijn' grootfchen danktoon zachtjens;
 Haar ernst smelt weg in lentelachjens;
 Daar 't zeegnend englenchoor het feest der Almagt viert,

De Schepper ziet met wellust neder;
 De stof, door 't *niet* gebaar, is naar zijn plan gevormd;
 Diezelfde ontwikkeling werkt, die eens, zo grootsch als teder,
 Door chaos heeft gestormd —
 Gestormd?.. ja! — die geduchte kragten,
 ô God! bedwelmen mijn gedachten;
 Gij plaatst een wereld, als een stofje, in 't ruim heelal —
 Wie vindt de schakel in uw denken?..
 Een zonnestel rijst op uw wenken —
 Waar is 't verstand, dat ooit uw plan begrijpen zal?..

Uw adem heeft het werkend leven
 In 't woest gebied des nagts met heldren glans verspreid;
 Gij deedt uw adem langs den zwarten afgrond zweeven,
 En wekt de zaligheid:
 Nu ziet gij 't stout ontwerp volkomen;
 Nu mogen de oogenblikken stroomen
 Voor bij het aanzijn, dat naar eeuwge glorie dingt.
 Gods grootheid blijft natuur bewaaken,
 Haar werking moet zijn' roem volmaaken —
 Kom, Seraf! 't menschdom volgt, wanneer gij 't loflied zingt.

T W E E.

T W E E D E Z A N G.

Het denkend Menschdom is geboren;
De Vader der natuur ziet hier zijn eigen beeld —
Een eedle vatbaarheid — een kragt — een onschuld glooren,
En voelt zich zelv' gestreeld.

Kom, Speelgenoot der juichende englen!
Die vrij uw' kindfchen toon dorst mengen
Met zangers, opgevoed in 't ongefchapen licht;
Ik ftrooide uw wieg met lentebleden,
'k Volg thands de zachtbebloemde paden,
Waar langs uw blijde jeugd haar treden heeft gerigt.

Welaan! ginds aan de roozenhaagen
 Hangt nog mijn speeltuig, met granaatenloof omkranst;
 Nog blijft de tijd het merk der zalige onschuld dragen,

 Daar liefde op de uren danst.
 Elk voorwerp treft des aardlings oogen,
 En wekt het jeugdig denkvermogen,
 Terwijl 't geheugen straks een beeldenrij vergaart;
 Die aandacht — die verstand kan lokken,
 Om, van elk zintuig afgetrokken,
 Zich vrij te spieglen in der dingen grond en aard,

Hoe vrij ontwaakt de jonge reden!
 De Vader der natuur, die voor de dieren denkt —
 Wiens hoogstvolmaakt verstand, in al hun bezigheden,
 Den mensch tot oefning wenkt —
 Die Vader; rijk in mededoogen,
 Schonk aan de dieren geen vermogen,
 Tot overweging of voltoojing van hun lot:
 Maar doet dit hun ooit vreugd verliezen?
 Neen, God leert hun volmaaktheid kiezen,
 En 't dierlijk vrij gevoel baadt zich in 't vol genot.

De mensch moet voor zichzelf denken,
Zijn teedre kennis wordt door oefning uitgebreid;
God wilde hem een' straal van eeuwige wijsheid schenken,
Die straal geeft majesteit;
De beelden, door 't verstand ontvangen,
Ontwikkelen straks 't gevlerkt verlangen,
Dat aan de werkzaamheid een eedle veerkracht geeft;
Elke oefning der getrouwe zinnen,
Hoe zwak, doet haaten of beminnen,
Terwijl de ziel vol drift naar haar volmaakting streeft.

Ja mensch! de seraf kent uw waarde,
Hij breidde voor uw jeugd zijn silvren vleuglen uit;
Gij wandelt in die schaâuw door 't schoonst priëel der aarde,
Bij 't galmend feestgeluid.
Natuur zong op de zoetste wijzen;
De lof der aardfche paradijzen
Klonk door de wooning van Gods hoogften liefeling heen;
Hij, wiens geluk nooit kan verminderen,
Deedt ook zijn denkende aardfche kindren,
Langs een' bebloemden grond, door vruchtbre beemden treên.

Hier leerden zij Gods goedheid kennen ;
 Het koeltjen fluisterde zijn liefde in 't schuldloos hart:
 Hier leerde zich 't gevoel aan vlijt — aan moed gewennen ,
 Bestand voor vreugd en smart.
 Zij zagen 't schaapken zoogend weiden ,
 De bij haar honigraat bereiden ,
 Daar 't minziek vooglenheir de zachte nestjens vlecht ;
 Hier zagen zij de teedre jongen ,
 Door zorg en hulp den dood ontwongen ,
 En leerden de eerste schets van 't waar natuurlijk recht.

Elk s'chepzel, in zijn' kring geboren,
 Wordt door natuur een deel van 't algemeen vertrouwd ;
 Zelfs 't wormtjen ziet het licht op eigen blaadjens glooren ,
 En waakt voor zijn behoud ;
 Als overmagt de rust beledigt ,
 Wordt erf en veiligheid verdedigd.
 Het zwakste diertje ontving zijn wapens door natuur.
 Natuur, die vrije en teedre moeder,
 Bezield door 's werelds Albehoeder, (vuur.
 Schonk, naar der s'chepslen aard, moed — vlugheid — kragt of

Zweeft

Zweeft, rijk - gevleugelde gedachten!
 Zweeft langs het zwijgend graf, waar in vergetenheid,
 Voor al de ontloken maar verwelkende geflachten,
 De rustkoets heeft gespreid.
 De flaauwe graflamp der historij
 Is 't overschot van oude glorië;
 Maar, bij dat kwijnend licht ziet elk bespieglend oog
 Genoeg van 't lot der aardelingen,
 Om van hun blijde jeugd te zingen ———
 Een stof — die 't hemelchoor zo vaak tot vreugd bewoog.

God hoort zijn lusthof zacht weërgalmen.
 De vrije kindsheid blijft met versch gebloemt verfierd,
 Geen onbestendigheid verstrooit haar vreugdepalmen,
 Nee, blijdfchap zegeviert ———
 Zij juicht om 't lot der jaarfaizoenen,
 Zij ziet de lente al dansend groenen,
 En vleit om rijper ooft, dat bruine zomer biedt;
 Gewiegd op gouden korenaren,
 Groet zij de herfst met stem en snaaren;
 De winter blaast kristal, maar floort haar lachjens niet.

De wereld waasfemt zaligheden.

De mensch is 't kroonjuweel der werkende natuur.

Geen woeste drift hadt nog 't onschuldig hart bestreden,

Neen, 't gloeit door liefdevuur.

Mijn God! daar baart de jonge moeder!

Zij baart!.. haar' echtgenoot — haar broeder

Ziet vol verrukking, hoe de trekjens van zijn beeld

In 't eerstgeboren menschlijk wezen

Met zachte schoonheid zijn te lezen;

Daar moeders gulle lach op 't zuigend mondjen speelt.

'k Zie de onschuld, opgelost in deugden,

Als zo veel spiegels van Gods hoogste majesteit,

Waar in de aardsenglen zich met feestgejuich verheugden;

ô Reine tederheid!

ô Geestveräadlend mededoogen!

ô Liefde! uw onbeperkt vermogen

Breidt zich al werkend'uit — volzalig oudrenpaar!

Het hulploos voorwerp van uw zorgen

Schenkt glorië aan uw' levensmorgen;

Natuur spreidt hier de wieg bij 't bloemrijk dankaltaar.

Gezelligheid, die troost van 't leven,
 Danst onbekommerd aan den moederlijken schoot.
 'k Hoor nieuwe zaligheên op roozenlipjens zweeven,
 Daar 't heil der aard vergroot.
 ô Tijd! uw daagraad rijst met luister,
 Een filvren scheinring kroont het duister;
 Ginds breekt de volle dag van aardfche grootheid aan;
 God, als een wijs weldaadig Vader,
 Verlicht allengs zijn' kweekling nader:
 Welhaast pronkt jonge kunst met malfche dadelblaân.

't Ontluikend Menschdom speelt niet langer,
 Onwetend, met het schoon der lachende natuur.
 Elk nadrend uur gaat reeds met nieuwe ontwerpen zwanger,
 En wekt het jeugdig vuur.
 Het vrij vernuft wordt zacht ontwikkeld,
 Door drift naar eedler stand geprikkeld,
 En zelfsvoldoening lacht de schoonste pooging toe,
 Zij biedt de zaligste belooning,
 Maar wijkt bij elke vlijtbetooning;
 Men offert nieuwe kragt, en volgt haar blij te moê.

De volle boezem onzer wereld, (speelt ;
 Waar 't gloeiend zuchtjen door den schoonsten bloemtuil
 Het geurrijk Oost , zo rijk met bron en beek bepereld ,

Droeg wijsheids agtbaar beeld ;

Een beeld — wiens flaauwe schaduwtrekken

Der Englen eerbied bleven wekken.

Der wetenschappen kiem ontlook in vrijen grond ,

Die kiem moet tot volmaking bloeien ,

Al de eeuwen doen haar koestrend groeien ,

Zij overschaduwet eens 't verjongend wereldrond.

Nu stemt natuur in glorijsangen.

Het godlijk , denkend kroost breidt zich al werkend uit.

Deze aard mag schittrend aan de kroon der schepping hangen.

God zegent zijn besluit.

Het geestrijk stof smaakt zaligheden ,

Ontsprongen uit de reinste zeden ;

Zo vrij gewent de mensch aan eindloos heil en vreugd ,

Aan vreugd — waar toe 't gevoelvol wezen

Der Menschheid was uit *niet* verrezen ,

Terwijl zich de Almagt in haar eigen plan verheugt.

Waar

Waar eindigt uw geluk — uw waarde —
 ô Stoflijk Godsgeflacht! — waar grenst uw zaligheid?..
 Een grootsch bezintuigd kleed is de offergaaf der aarde.

ô Zigtbre Majesteit!

Uw reden leent verbeelding vleuglen,
 Verbeelding — door geen perk te teuglen,
 Vliegt sterfelijkheid voorbij, en spiegelt zich in God;
 Zij volgt gerust der dingen keten,
 Zij durft den donkren afstand meten,
 En 't ongeschapen licht veradelt haar genot.

't Gezond verftand kiest schoone ontwerpen,
 Waar aan standvaste vlijt een daadlijk aanzijn geeft;
 Behoeft is juist gefchikt om 't fijn vernuft te fcherpen,

Daar 't naar volmaaking streeft.

Een waare grootheid kent geen perken,
 Maar volgt natuur in al haar werken,
 Terwijl ze een leerling van de fcheppende Almagt wordt;
 Ja, aardling! help Gods plan voltooien,
 Elke eeuw zal u met lauren ftrooien,
 Elk uur biedt fchatting aan, eer 't in zijn oorfprong ftort.

Het Menschdom, 't kroonjuweel der aarde,
 Klimt boven 't dierenrijk al werkend tot een rang,
 Die hulde en eerbied vergt— het menschdom kent zijn waarde,

Maar oeffent magt noch dwang:

't Is dwang die ons bestaan vernedert;

Maar kennis, door gevoel vertederd,

Een eedle kennis is de grondzuil van 't bestuur.

De vrije mensch kan niets bedoelen,

Als vreugd — als wellust u doen voelen,

Zijn liefde is 't lomrijk schaâuw der spelende natuur.

De hoop spelt onbewolkte glorië.

De vleuglen van den tijd, met roozengloed bestraald,

Vervocren mij, — ja, 'k zie in elke volkshistorij

Een gouden eeuw gemaald.

De jonge deugden streelden zachtjens,

En onschuld spreidde lentelachjens.

De veiligheid omhelsde een teedre maatschappij.

Geen bijgeloof deedt outers branden,

Neen, 't hart schonk dankbare offeranden.

't Gevoel was priesteres, en 't menschdom werkte vrij.

ô God!

ô God! waar dwaalen mijn gedachten?... .

Hoe vrolijk dartelt hier de teedre poëzij!

Zij kan de doornen op mijn levenspad verzachten

Door 't lieflijk schilderij —

Door zachte trekjens van 't voorleden.

Verbeelding zuigt, in 't schuldloos Eden,

Een honigvolle teug uit elken Ielikelk.

Ja, edle Menschheid! vaak verbasterd,

Schoon dweepzucht stout uw kindsheid lastert,

God heeft u opgevoed met waarheids boezemmelk.

Gij treft mijn dichtbepieglende oogen,

'k Vergeet mijn treurig lot — 'k ben op mijn aanzijn grootsch;

Ja, Vader der natuur! uw eindloos Alvermogen

Ontvlamt het stof des doods.

't Gevoel zijgende op mijn blijde lippen,

Een zoete drift volgt nog die stippen,

Wanneer begeerten zich verloren in 't genot —

Eer eigenliefde trotsheid baarde,

Eer zelfbehoud in wraak ontaarde,

ô Tijdstip vel geluk! gij baarde een zalig lot.

Welaaan! ik zie Gods kweekling bloeien,
 Daar oefning om de wieg der nutte kunsten danst;
 Een nieuwe schepping schijnt door 't zichtbaar stof te vloeien,

Met nieuwe vreugd beglansd.

De landbouw kiest haar' vruchtbren akker,
 Daar ruischt zij sluimrende aandacht wakker,
 De gouden koorenäir vergt maaiers nijvre hand;

Terwijl 't zachtaardig herdersleven

Bespiegling voert door weide en dreeven,
 Daar zangkunst en muziek de doodsche rust verbant.

Straks hupplen door bebloemde dalen
 De vrolijke Echoos, uit valei en grot gewekt.
 Verrukte Poëzij durst grootliche beelden maalen,
 Daar 't schoon ten spiegel strekt.
 'k Zie nijvre vlijt den mensch beschutten,
 Zij bouwt al juichend groene hutten,
 Aan 't hellen van 't gebergt met bloemrijk gras getooïd.
 Een beek stroomt van die heuveltoppen,
 Wier waterval de silvren droppen
 Op roozenboschjens langs haar vruchtbre boorden stroomt.

Natuur eerbiedigt 's menschen vingren,
 Zij wijzen aan de bron een spoor voor 't golvend nat,
 Zij weten peerlen door 't gewaad dees doods te slingren

Op woestheids doornig pad.

Wáár zich vernuft en vlijt vereenen,

Dáár is onmooglijkheid verdwenen —

't Wordt alles mooglijk, wat verstand — wat ijver vergt:

Zo zag het Oost de kindsheid spelen,

Nu schets de Menschheid kunsttafreelen,

Tot glorig der natuur, langs afgrond en gebergt.

Ik zoek vergeefs 't gevoel te schildren,

't Gevoel — zo rein als vrij van 's aardlings blijde jeugd;

't Misleidend voorbeeld kon geen zuiver hart verwildren,

Neen 't sloeg door liefde en vreugd.

Elk zintuig deedt nog nieuwe schatten

Door 't ongeboeid verstand bevatten —

ô Zachte aandoenlijkheid! ô godlijk grootsch genot!

Geen opgedrongen schoolgeleerdheid

Verwekte een' bajert vol verkeerdheid —

Natuur was 't leervol boek voor 't denkend kroost van God.

Verrukking blonk in sprekende oogen,
 Bij elke ontdekking van een heilbevoordrend schoon.
 Hoe plegtig spande God de bonte regenboogen
 Aan 't blaauw gewelf ten toon!
 Bewondring — eerbied en genoeg
 Deën beurtlings jonge harten zwoegen;
 Maar 't oog der reden zag den grond van orde en pracht:
 De lichtstraal, die de wolk omboorde,
 En spiegend in den dauwdrop gloorde,
 Maalde ook den regenboog op 't schaaps bedauwde vacht.

Zo lang geen ijde waan de trekken
 Der lieve eenvoudigheid rampzalig hadt misvormd,
 Zo lang bleef dankbreuveugd Godsreinen eerdienst wekken,
 Door list noch angst beformd;
 Zo lang vondt elk in God zijn' vader:
 Elk voorwerp voerde 't hart nog nader,
 Nog nader bij de bron van 't algemeen bestaan.
 De waarheid, met geen wolk ontoogen,
 Was godlijk schoon voor schuldlooze oogen;
 Geen linkend bijgeloof boodt rookende offers aan.

ô God!

ô God! kan 't voorwerp van mijn zangen —
 Kan 't stoffijk pronkwerk, op dit wisflend sterftooneel,
 Meer waarde — meer geluk — meer vatbaarheid verlangen?...

Hoe beeft hier 't zwak penfeel!

Ja, 't beeft in mijn bestorven vingren!

Geen engel kan meer d'eerkrans slingren

Om blonde lokken van 't onschuldig wereldkroost —

Neen, englen slaan weemoedig de oogen

Op 't godlijk beeld, met nagt omtooien;

Terwijl de Menschheid, diep vernederd, beeft en bloost.

Een zwarte wolk verzwelgt den luister

Der blijde lentezon. — ô bloeiende natuur!

Waar ben ik?... groote God! een oogbedwelmend duister

Omkleedt elk wentlend uur.

De jammerklagt der bangste zorgen

Vervangt uw vreugd, ô blonde morgen! —

Een doodsche schaduw zweeft op vleuglen van den tijd;

Geen roozenpad verrukt mij langer,

Verwoesting gaat met doornen zwanger,

De rust — de welvaard zwicht voor wanhoop, woede en strijd.

De trotsheid durft ons heil verpesten,
 Ze ontwingt den vredekelk aan aardlings kindfche hand;
 Zij durft haar' helfchen troon op 't graf der vrijheid vesten,
 Daar ze eer en deugd verbant.

Moest eigenliefde dus ontaarden?

Ach! moest in Edens roozengaarden

De kiem der ondeugd zich ontwikkelen? — groote God!

Moest drift, om naar geluk te streeven,

Verdwaald den rampspoed tegenzweeven

Op valsche vleuglen van een ingebeeld genot?

ô Poëzij! de zachte beelden

Der vrije zaligheid zijn wreed in 't stof vertrapt;

Daar heerschzucht, daar geweld, die niets dan jammer teelden,

 Alom ten zetel stapt;

ô Poëzij! gij voelt uw vleuglen,

In 't schaduw dal des doods beteuglen;

Een vaal cipresfenwoud verfmoot den galm der vreugd;

Het lentefeest der jonge wereld

Is met geen onschuld meer bepereld —

Neen, wroeging beeft in 't oog der pasontloken jeugd.

Mijn

Mijn God! zal ik den rampspoed schetzen?
 Den rampspoed — die al vroeg zelfs wanhoop heeft gevoed?..
 Ja, Heerschzucht durft de borst der zaalge Vrijheid kwetzen,
 En drinkt zich zat aan 't bloed —
 Dat bloed besproeit de lelibladen,
 Die de onschuld strooit op aardlings daaden;
 Veraglijke eigenbaat bewolkt het godlijk vuur;
 Geen redenlicht kan smoodheid vleien;
 'k Zie zorgende englen traanen schreien —
 Zij weenen hier om 't lot der zuchtende natuur.

ô Mensch! moest de aangeboren grootheid
 Dan eerst uw offer zijn, 't geen 't hart der ondeugd schonk?
 Waarom verfmoordt ge uw rust in 't naberouw der smoodheid?
 Moet dan een zuivre vonk —
 Een vonk van godlijk — werkend leven
 Aan heliche gruwlen veêrkragt geven?
 Wordt vrijheid, die uw' stand bij dien des serafs vest —
 Wordt denkingkragt, die flikkend gloeide,
 Toen zij van Scheppers lippen vloeide —
 Wordt godlijkheid de bron, die uw geluk verpest?...

Waart ge, als natuur, geboeid aan wetten,
 Aan wetten — door den aard der dingen zelfs bepaald,
 Die tijd noch wisfling kan verandren of verzetten;

Nooit was uw roem gedaald —

Uw roem!.. neen; kunnen teedre bloemen

Op 't vormen van haar schoonheid roemen?

Werktuiglijk drijft de maan — werktuiglijk staat de rots:

Maar 't Menshdom vormt zijn eigen zeden,

Het kiest zijn weg, het rigt zijn schreden;

't Verstand verkiest en wil — en dit is de adem Gods.

ô Menschheid! waarom slootge uw oogen
 Voor 't licht, dat onbewolkt langs al uw paden scheen?
 Volmaaking, 't eenig doel van al ons reedlijk poogen,

Volmaaking zelfs verdween;

Niet langer was 't genot der zinnen

Gefchikt, om 't hart te doen beminnen;

Neen; hebtzucht baarde nijd en woeste menschenhaat.

ô Burger van een bloeiende aarde!

Uw hand, die blinkend stof vergaarde,

Droeg straks den moorddolk voor geweld of helsch verraad.

ô God!

ô God! — zo treurig — zo vernederd —
 Kwijnt nog deze erfgenaam der nadrende eeuwigheid;
 Alleen het liefdevuur, dat zijn gevoel vertedert,
 Hergeeft hem majesteit.

Dit leven moest zijn kragt doen bloeien,
 Maar 't sluit zijn grootheid vaak in boeien;
 Hij treedt de onfterlijkheid al fiddrend in 't gemoet;
 De wroeging volgt zijn gruweldaaden;
 De onzekerheid sluit donkre paden,
 En aan den rand van 't graf bezwijkt zijn troost — zijnmoed.

ô Menschheid! toen uw onschuld lachte
 In 't lief gevoelvol bos — toen was uw jongste fnik
 Een standvoltoojing, die uw vrije kindsheid wachtte;
 Verzeld door fmert noch fhrik;
 't Bezintuigd stof, dat d'eersten bloesfem
 Van 't menschlijk aanzijn, in den boezem
 Der kweekende natuur, met zachte fchoonheên fiert,
 Gaaft gij, zo vrij — zo grootsch als teder,
 Der moederaarde al dankend weder,
 Daar thands het fterfuur op uw wenfchen zegeviert.

D E R D E Z A N G.

Van zweeperij en haat ontflagen,
Zie ik de stralen van bewolkte majesteit;
't Vernederd Menschdom volgt den trotfchen zegewagen

Der onbestendigheid.

ô Stofbewooner! 'k zie uw glorië

Nog stout gefchetst in de aardhistorië —

Op 't graf van uw geluk verheft zich de eere-naald;

Waar op den naam van 't eindloos wezen,

Als uw geflacht-naam, staat te lezen,

Daar 't ongefchapen licht uw nadrend lot beftraalt.

Maar

Maar Dichtkunst wekt de slapende eeuwen
 Nog eenmaal uit het *niet* door haar bespiegling op;
 Straks hoort zij recht en trouw om wraak ten hemel schreeuwen—

Dat vrij uw boezem klop' —

Dat wroegende angst uw ziel ontroere ———

Uw klaagstem voor Gods eertroon voere —

Ontaarde Menschheid! beef — waar u Gods oog ontdekt;

Ja, kunt gij de afgeperste zuchten

In uw vernietiging ontvlugten ———

Schuw dan een zelfverwijt, dat u ten hel' verstrekt.

'k Zie ginds in lachende valeïen,

Waar gulle eenvoudigheid de groene haagen vlecht,

Aan 't schuldloos vrij gezin — aan knaap en maagdereien.

De zaligheid ontzegd.

De vrijheid — die in 't lommer speelde,

Die 't vreedzaam vee in sluurring streelde

En juichte, als 't zooglam naast de onnoozle moeder sprong —

De vrijheid moet voor heerschzucht schuilen,

Zij vliedt in kreupelwoud en kuilen —

En ziet, hoe 't woest geweld haar veiligheid ontwong.

Straks knielt de Menschheid voor tirannen,
 Daar trotsheid, warsch vantrouw, gevloekte tweedragt baart;
 Deez' durft geweld en list voor haar triumfkar spannen,

Ten hoon der zwoegende aard;

Nu moet bekoorlijke eendragt sneeven;

ô Vriendschap! ja uw dadeldreeven —

Uw myrtenboschjens zijn verwoest door eigenbaat;

Gij zoekt vergeefs, ô vreugd der englen!

Uw krans voor de onschuld weér te strenglen —

Uw blanke lelituil verwelkt door helsch verraad.

Mijn God! ik zie den aardbewoner —

Wiens vrij — wiens grootsch bestaan den seraf heeft bekoord;

Ik zie den mensch verneêrd tot een tiranbekrooner,

Terwijl hij 't recht vermoordt;

Zo snood — lafhartig als onedel —

Kroont hij des dvinglands trotschen schedel,

En kruipt al fiddrend voor den voet, die hem vertrappt;

De weerlooze onschuld wordt onwetend

Door vaders wreede hand geketend,

Terwijl hij beedlend naar gedroomde glorijs stapt.

De kindfche tijd weent bloed en traanen
 Om elke moeder, die tirannen heeft gebaard,
 Tirannen — die den roem der fchepping deden taanen,
 Van eer en trouw ontaard.
 Ach! was de kiem der dwingelanden
 Verzengd in moeders ingewanden!..
 Was de eerfte dwingland in de moedermelk verftikt!..
 ô God! dan was de deugd beveiligd —
 Dan was geen zeedlijk recht ontheiligd —
 Dan was de grondzuil der natuurftaat nooit verwrikt.

Ja huichlaarij, die 't recht verzaakte,
 En een laaghartige angst verfcheurden broedermin —
 Zij vormden een' tiran van hem, die 't heil bewaakte,
 Als vader van 't gezin;
 Straks kon de dwang 't verftand verduiftren,
 En zwakheid liet zich moedloos kluiftren —
 ô Dwinglandij! uw naam rolt de eeuwen in 't gemoet:
 Het rinklen van der flaaven keten
 Klinkt, als Gods vloekftem door 't geweten —
 Waar bergt ge u?.. ja die ftem eischt al 't vergoten bloed!

De nagt des doods daalt op mijn snaaren.
 De traanenvloed der deugd is tot een wolk gestold —
 Die wolk belet mijn zang zich met den galm te paaren,
 Die door de schepping rolt —
 Den vrijen galm van 't denkvermogen,
 Niet meer met nevl'g stof omtoogen.
 ô Zangchoraalen! die de gouden citers drukt,
 ô Langverhemelde Aardelingen!
 Geen droefheid kan 't geluk meer dwingen —
 Daar u 't volmaakt geheel van Gods ontwerp verrukt.

ô Zaalgen! ja, ik voel uw waarde:
 Mijnmoed, mijn vreugd herleeft. — kom, mijn Natuurgenoot!
 Nog zijt gij burger van de vaalbenevelde aarde,
 Ginds bloost het morgenrood —
 De scheemring speelt op heuveltoppen,
 Het koeltjen ruischt door bloesfeinknoppen.
 Welaan! mijn speeltuig klink' der Menschheid nog tot eer.
 'k Zie domheid — 'k zie vooroordeel vlugten;
 't Gejuich vervangt de boezenzuchten —
 De donkre sluier scheurt, en 't vrij geluk daalt neer.

Welaan! de toverzang der weelde
 Bekoor' der laage ziel, haar afkomst onbewust;
 Beninlijke onschuld, die in 't paradijsloof speelde,
 Schenkt nog der englenrust ———
 Geen snoodheid doet de deugd bezwijken,
 Zij laat haar majesteit nog bliken:
 De mensch herneemt zijn' stand — zijn grootheid zegeviert;
 Ja, finert en wisselvalligheden
 Veraadlen zijn bevlekte zeden ———
 Hij strijdt, en ziet zijn' moed met eeuwige eer verfierd.

Nog schetst mijn zangnimf treurtafreelen:
 De schaduw, veel te zwaar voor mijn ontroerde hand,
 Smelt weg in 't vrolijk licht, dat toch mijn ziel blijft streelen
 In 't godlijk vaderland ———
 Mijn Vader! 'k zie den grenspaal blaauwen,
 'k Zie vreugd mijn doornig pad bedaauwen;
 Aan de overzij' van 't graf is mijn geboortegrond.
 Uw adem, ó onzichtbaar Wezen!
 Uw adem moet mijn dampkring wezen;
 ó Dat mijn denkingkracht zich rijp en vrij bevond!

42 DE GESCHIEDENIS

'k Volg nog uw nauwlijks merkbre stappen,
Historijkunde! die bij 't graf der oudheid kwijnt;
Wat glorijs!.. gij verthoont een rij van wetenschappen,
En 't zwart des nagts verdwijnt —

Ja 't bijgeloof, die tweelingzuster
Der logge domheid, bloeit geruster,
Wanneer 't gezond verstand in woeste driften smoort:
Maar daagt de glans der blanke waarheid,
Dan pinkt het oog voor zuivre klaarheid —
De rede ontwikkelt zich, en 't beeld der Godheid gloort.

ô Wijsheid! die den Schepper streelde,
Toen hij een famenstel uit mooglijkheden koos;
Gij, die reeds eeuwig in den schoot der Godheid speelde,
Volmaakte Morgenroos!
ô Sieraad der volkomenheden!
Door ferafs knielend aangebeden —
ô Wijsheid! nooit bevat door aardfche denkingkracht —
Eer de afgrond was aan 't *niet* ontwongen,
Eer ftoomen op 't gebergt ontfprongen,
Waart gij de heffing van Gods onbegrensde magt.

ô Wijs-

ô Wijsheid! uw volmaakte luister

Schonk aan de Menschheid weêr den hoogsten adelftand;
Een schoone morgenster blonk grootsch in 't aaklig duister

Voor 't vaak misleid verftand;

Maar, goede God! ook zwarte wolken

Befchaduwden den bloei der volken;

't Bederf der zeden fmoort oprechte eenvoudigheid;

Verbeelding is verpest door wroeging;

Geen onfchuld kweekt meer vergenoeging,

En valfche reden knielt voor zigtbre Majesteit.

In welke dwarling van bedrijven

Verliest befpiegling hier het eindloos kronklend fpoor?.

Geen poëzij kan ooit den wenteltrap befchrijven

Naar wijsheids tempelchoor.

Een rij van tegenfrijdigheden

Bedwingt al vroeg de zwakke reden —

Die ftraal der Godheid werdt met zwarten damp gehuld;

Maar nooit kon dwang haar' glans verdooven,

Neen, loome domheid mag gelooven —

De waare grootheid zoekt met onvermoeid geduld.

Hier

Hier zie ik wijsbegeerte ontluiken,
 Ginds wordt de kennis door gevloekt bedrog vermoord;
 Zo bloeit de veldviool, beschaâuwd door doornenstruiken,
 In 't eenzaam kwijnend oord.

't Misvormd verstand scheidt leerbegrippen;
 Misleiding zweeft op priesterlippen;
 Laaghartige eigenbaat schenkt vleuglen aan 't vernuft:
 Straks ziet de heerschzucht 't outer gloeien,
 Haar vuist durft onderzoeklust boeien —
 Daar 't angstig bijgeloof voor al de ontwerpen zuft.

♠ Grootschgefernde hemelboogen!

Die 't bloemrijk ledekant der herdren overdekt,
 Uw stille luister houdt verbeelding opgetoogen,

Daar alles aandacht wekt;

Ja sterren! bij uw vriendlijk gloogen,

Is beedlende afgodsdienst geboren.

♠ Maan! uw zachte glans verfilverde het altaar,

Waar op de bloedige offeranden,

Ten hoon der Menschheid, moesten branden —

Die vlam verschroeide straks der englen citerfnaar.

Aardsenglen! ja, uw blijde reien
 Verftomden, toen 't gevoel door wroeging werdt verpest;
 Gij zaagt het brandend kind in МОЛОЧНС armen schreien,

En weende in 't sterfgewest —

Gij weende — en heel natuur ontroerde;

Daar bijgeloof een' band ontsnoerde,

Bezegeld met het merk der eeuwge menschenmin;

De moeder hoort haar zuigling kermen,

Maar 't angstig hart kent geen ontfermen —

Zij spelt uit elken kreet geluk voor haar gezin.

Rampzalig offervuur! uw woeden

Heeft onze vriendschap met den serafijn verteerd.

Bloos Menschheid! — 'k zie alom uw schuldlooze offers bloeden

En heel uw' stand onteerd —

Der eeuwen fluier kan de vlekken

In uw gezegd gelaat niet dekken,

Neen, uw ontarding is gemerkt met bloed en vuur —

Heel de aard betreurt uw kindermoorden,

En wáár ooit menschenoffers gloorden,

Uit liefde of wraak gedoemd, dáár beeft, dáár gruw't natuur!

't Ver-

't Verbasterd kroost der eeuwge liefde
 Hadt naar zijn eigen beeld een godendom gevormd ;
 Ontzinde wraak , wier dolk zelfs 't broederhart doorgriefde,
 Hadt vreugd en rust bestormd ;
 Naar zulk een wraak durft elks geweten
 't Ontwerp tot Gods verzoening meten ———
 Maar waarom blijft mijn oog aan dit tafreel geboeid ?
 ô Poëzij klap vrij de wieken ———
 Zoek weêr in 's werelds ochtendkrieken
 Naar elke lenteroos , die in woestijnen bloeit.

De heldre hemel der Chaldeeuwen
 Ziet jonge wijsbegeerte al vleiend opgewiegd ,
 De wiskunst vindt het spoor , waar langs de drom der eeuwen,
 Zo schoon geregeld , vliegt.
 't Verstand kan hier het punt der starren
 En der planeten loop ontwarren ;
 Zoo vaak de reden weêr door aandacht werdt gewekt ,
 Zo vaak herneemt zij weêr haar waarde ,
 Terwijl natuur verrukking baarde ———
 Straks wordt de Godheid weêr door 't waar gevoel ontdekt.

Het

Het herderdom vest aan de boorden
 Des Eufraats de eerste school, waar dwang geen kunst bedelft,
 Op lieve blbemen, die 't gevoelvol hart bekoorden,
 Door myrten overwelfd;
 Geen ijdele waan — geen lettertwisten
 Verbijstert hier de ziel door listen,
 Tot staaving van een leer, scherpzinnig uitgedacht;
 Nee, 't vrolijk hart kan vrij genieten,
 Het oog ziet heldre beekjens vlieten,
 En spiegelt in 't kristal zijn eigen grootheid zacht.

ô Lieve jeugd der wetenschappen!
 Bij 't vreedzaam weidend vee bevallig opgevoed,
 Verbeelding ziet u stout de cherubswieken klappen,
 Door kroonende eer begroet —
 Uw glorie zweeft op rollende uren,
 Ja, de Eufraat bruischt langs kopren muuren!
 Door 't moedig Babel, waar uw grootheid zegepraalt,
 Gij fierdet Soroästers grijsheid;
 Het scheemrend oog zag 't beeld der wijsheid
 In heldren luister, die van gloënde vonken straalt.

ô Wijs-

ô Wijsheid! uw bevalligheden — —
 De blijde poëzij — muziek en schilderkunst —
 Die speelgenooten van der herdren zachte zeden,
 Genoten englungst —
 Hier hebben zij haar grootsch vermogen
 Natuur eerst uit uw borst gezoogen;
 Dit zalig drietal is in de oudheid opgegroeid,
 Toen Syrus wijnloof haar bekranste,
 Toen vreugde op jonge heuveln danste,
 Met eedlen balzem uit de nardusbloem besproeid.

Ja, godlijkfchoone speelgenooten
 Van reine zaligheid! geteeld door 't waar gevoel,
 De mensch zag door uw hand Gods lusthof weêr ontfloten,
 En trof zijn heerlijk doel;
 Verrukking zweefde in teedre zuchtjens
 Op Idumcä's lenteluchtjens;
 De beelden der natuur, door 't vrij verstand geplaatst,
 Bekooren maar verëedlen tevens,
 Zij mengen al het schoon des levens —
 Dan ziet de mensch zijn eer al scheppend weêrgekaatst. —

Al scheppend? — ja, bekoorlijkheden,
 Met drift verzameld uit den boezem der natuur,
 Herfscheppen nog de jeugd van 't schuldloos bloeiend Eden,
 In 's wereld avonduur;
 Het waar *genie* van eedle zielen
 Zal voor de zeisf' des tijds niet knielen —
 Neen, dat verfijnd gevoel van waarlijk godlijk schoon
 Durft aan het wisflend lot der dingen
 Een saamgesteld geheel ontwringen —
 Het spreidt in orde en zwier zijn majesteit ten toon.

Waar zal die zielkracht eedler schildren,
 Dan daar verbeelding bloeit in vaderlandschen grond?
 Geen drijvend ijsgebergte kon 't jeugdig oog verwildren,
 In Menschheids ochtendstond.
 Wie schetst de dadelrijke boorden
 Des Eufraats, die de ziel bekoorden?
 Wie maalt met juisten zwier zijn' grootfchen waterval,
 Befchaduw'd door een wolk van droppen,
 Die, langs bebloemde heuveltoppen,
 De bloeiende aloë bespat met malsch kristal?

D

Wie

Wie volgt de lieve veldkoraalen
 Der kindsheid van den tijd, zo zacht — zo vrij gestemd,
 Eer verlust nog den galm, langs berg en weide en dalen,
 Al schimpend hadt beklemd?

Toen sprak nog 't hart door teedre snaaren,
 Elk toontjen bleef zich smeltend paaren
 Met waarheid — met gevoel. — ô Zaalge poëzij!
 Een seraf tekent op uw vlerken
 Volmaaktheids onbeschrijfbre merken —
 Gij leert op aard den galm der hemelmaatschappij.

ô Dichtkunst! diè gedachten tekent,
 Die elke hartstocht in een werkend beeld hervormt,
 't Bebloemd Arabië, voor uwe wieg berekend,
 Was door geen dwang bestormd;
 Gij geeft verrukking zwier en kleuren;
 Een wolk van jonge balzemgeuren
 Was 't zweevend voertuig van uw zachte majesteit;
 Gij juichte bij de dankaltaaren,
 't Gevoel sprak door den klank der snaaren,
 En stille godvrucht werd't door hemelmin geleid.

Gij

Gij waart al vroeg de vreugd der aarde —
 De teedre priesteres der jeugdige natuur;
 Gij schonkt der denkingkracht 't gevoel van eigen waarde,
 Bezield door godlijk vuur;
 Gij mengde uw klagt met treurig schreien,
 Maar ook uw vreugd met dankbre reien;
 Gij zongt vertroosting in het moêgefolterd hart;
 Gij deedt den zwarten nevel scheuren —
 Uw zacht — maar zielverteedrend treuren
 Ontflood der traanenbron voor langverkropte smart.

ô Menschheid! in die eedle trekken
 Van kunstmin en gevoel herleeft uw vaders beeld;
 Ja, uw geleigeest kan uw maagfchap weêr ontdekken,
 Daar hem uw glorijs treelt:
 Maar ach! waarom uw stoutste stappen
 Gemerkt met strijdige eigenschappen?
 ô Glorij der natuur! waarom bezwijkt uw deugd?
 ô Mensch! ô Morgenlach des levens!
 Gods vreugd en serafs wellust tevens —
 Wat laage drift verwoest de ontwikkeling van uw jeugd?

De denkingkracht, die 't spoor bewandelt,
 Waar langs de cherub op des Scheppers adem drijft —
 Die zelfde mensch, die stout der englen speeltuig handelt,
 En 't grootsch gevoel beschrijft —
 Die denkingkracht verschroeit haar vleuglen,
 En laat haar vlugt door 't stof beteuglen,
 Als 't vuur der noodste drift zijn heltsche vonken spreidt;
 De hand, die 't godlijk snaartuig streelde,
 Grijpt naar den kelk der laagste weelde,
 En smoort gevoel en eer in 't gift der dertelheid.

♠ God! uw kroost vertapt zijn rechten,
 Daar 't, van uw liefde ontaard, op eigen grootheid woedt;
 Ik zie 't onzaligst pleit door broedermoord beslegten —
 De Menschheid baadt in bloed.
 't Verraad, uit zelfbelang geboren,
 Heeft straks den val der deugd gezworen;
 Gevloekte Slavernij baart muiltzucht, haat en wrok;
 Door 't rinklen van der slaaven keten
 Ontwaaken sluimrende oproerkreeten —
 De wanhoop dreigt — natuur beeft voor dien woesten schok.

Verheven Sterfling! die den luister
 Der daagende eeuwigheid in pinkende oogen duldt,
 Bloos om het sterflot nooit — neen, zie die zachte kluister,
 Door majesteit verguld —
 Neen — bloos om uw natuurgenoeten,
 Wier oog, voor 't godlijk licht gesloten,
 Zich in de duisternis aan schaduwbeelden hecht —
 Bloos om de fnoodfte gruweldaaden,
 Wier pestvuur aan de levenspaden,
 Der Menschheid al 't geluk der onschuld heeft ontzegd.

ô God! tot welk een trap van grootheid
 Klimt uw bezintuigd kroost, dat zija bestemming voelt!
 Maar welk een afgrond gaapt, wanneer ontzinde fnoodheid
 In laage zielen woedt! . . .
 Het blinkend stof doet eer vergeten,
 De trotsaard kuscht zija ijzren keten,
 En kruipt voor 't laag gebroed van heerschezucht en geweld;
 Bekoort eens 't goud de schraapzieke oogen,
 Dan fnoort verraad het mededoogen —
 Daar vriendschap noch natuur bij wreede staatzucht geldt.

Hier zie ik 't bloed eens broeders rooken ;
 Ginds wordt een boezemvriend rampzalig omgebracht ;
 'kZie 't hart der trouwste gaê met echtvriend's dolk doorstoken,
 En 't weerloos kind geflacht.

De vadermoorder vloekt zijn woeden ,
 Hij ziet den grijsaard stervend bloeden ,
 Terwijl vergifnis op de blaauwe lippen beeft ;
 De moeder zoekt vergeefsch bescherming —
 Geen wraak — geen heerschzucht kent ontferming —
 Haar moorder is de zoon , dien zij gedragen heeft.

Geen gruwlen zijn te snood , ô Vader !
 Voor uw ontaarde telg , die zich uw liefde ontruikt ;
 Maar uw veradeld kroost treedt stout den seraf nader ,
 Door 't heil der deugd verruikt.

Ja Seraf ! ja beglansde Broeder !
 Het naamloos *niet* was ook uw moeder —
 Dezelfde stem , die u en mij het aanzijn gaf ,
 Die zelfde stem wordt door gezangen
 Op aarde als in uw choor vervangen —
 Haast pronk ik met uw' glans — hij daagt van achter 't graf !

V I E R D E Z A N G.

De lier, omkransd met zomerbloemen,
Moet hooger toonen slaan — mijn moed — mijn ijver gloeit;
En durft de Menschheid stout op jeugd en fierheid roemen —
Zij is de wieg ontgroeid.

Ja, Menschheid! 'k zag de lenteroozen
Ontluikend voor uw kindsheid bloezen;
'k Zong uw geboortelied — ik zag uw teedre kragt
Door 't werkend levensvuur geprikkeld,
Door nooddruften g enot onwikkeld,
Maar 'k zag uw daagraad straks beschaduw'd door den nagt.

Uw onschuld, door begeerte ontluisterd —
 Uw eigenliefde, ontaard in trotsheid — wrok en haat,
 Ja, 'k zag uw waar gevoel — uw grootheid wreed gekluisterd

Door dwang en eigenbaat ;

De wroeging deedt uw blijdschap smooren ;
 Toen zwegen ook de aardsenglenchooren ,
 Ontroerd door 't schreien der vermoorde onnozelheid.

Mijn zangnimf, door dien kreet bewogen,
 Sloeg moedloos haar bespieglende oogen
 Naar 't eeuwigzeedlijk schoon, dat ons geslacht verbeidt.

Ik schuw de zwarte treurtooneelen ,
 Ô Mensch! uw majesteit gloort lieflijk als de maan ,
 Zij scheidt een beeldenrij in stille zangprieëlen
 Op myrt en lauërblaân ;
 Ja, dit zijn zachte schaduwbeelden
 Van deugden, die de Godheid streelden ,
 Van deugden — weêr tot roem der Menschheid opgegroeid.
 Verbastring en rampzaligheden
 Veräadlen thans de zuivre zeden —
 Geen leli praalt zo schoon, als die naast distlen bloeit.

Geen

Geen woeste stroom van wisfelingen
 Verwikt uw grootheid ooit, die 't noodlot moedig torscht;
 Nooit zal standvaste trouw zich door dien stroom zien dwingen,
 Schoon haar zijn schuim bemorscht —
 Schoon 't lief geluk door trotsche golven,
 In spijt der onschuld, wordt bedolven,
 Geen nood!— die stroom verzwelgt geen deugd— geen eeuwige
 Neen, deugd op waarheids rots gezeten, (eer;
 Belommerd door het vrij geweten,
 Vindt in de wisfling zelfs haar grootheid spiegkend weêr.

Keert weêr te rug, vervlogen jaaren!
 Die sluimren in de schaâuw der vleuglen van den tijd,
 Zweeft, als de nagtkapel, bevallig langs mijn snaaren,
 U is haar klank gewijd.
 'k Moet eedle kunstmin zien voltooien,
 'k Moet lauërblaân en goud zien strooien
 Langs glorijspaden, waar verlichte Menschheid stapt—
 'k Moet vlijt en eerezucht zien bekransen,
 'k Moet liefde om 't dankaltaar zien dansen—
 Daar dankbre vreugd alom de duivenvleuglen klapt.

Als de ochtendflood, met damp ontoogen,
 De blijdschap wakker kuscht en ons met lachjens groet,
 Dan ademt zij vol zwier, langs blaauwe hemelboogen,
 Een' zachten roozengloed;
 De scheinring vlugt voor heldre stralen,
 Die langs gekleurde wolkjens dwaalen;
 De schoone fluier, om de ontwaakende aard gespreid,
 Wordt zacht gekreukt door morgenluchtjens;
 Natuur slaakt dankbre boezemzuchtjens,
 En 't silvren waas smelt weg in volle majesteit.

Zo klimt de middagzon der wereld
 Bevallig uit den schoot van 't zwart toekomend op;
 De vroegste scheinring, nog met koelen dauw bepereld,
 Smelt op der bergen top.
 Het licht der kennis straalt mij tegen,
 De Menschheid treedt op gloriwegens;
 Tree voort, ô Hemeltelg! uw waarde — uw standplaats rijst.
 Geen kindsheid, die om bijstand bedelt,
 Maar fiere jeugd, door moed veredeld,
 Bewoont deze aard, waar deugd Gods eeretempel wijst.

Wat

Wat grootsch gezigt! — de kunsten bloeien,
 En wijsheid ziet alom haar heiligdom geficht;
 De volksbefchaaving doet een beek vol wellust vloeien,
 Daar wilde domheid zwicht.

ô Menschdom! welk een trap van grootheid
 Bereikt ge, ondanks de laagste snoodheid!
 Het oost strooit om uw wieg geen jongen nardus meer;
 Natuur moet, op uw agtbre wenken,
 Alom haar blijde fchatting fchenken —
 Zelfs 't sneeuwrijk noorden roemt uw eeuwigdaagende eer.

De fcheepvaard, aan den boord der kusten
 Eerst door behoefte en angst tot roemrijk nut geteeld,
 Kan wijsheid — broedermin en nijvre vlijt verlusten,
 Wáár ze op den baaren speelt.
 Gevloekte dwang deedt de onfchuld zuchten,
 En dwong haar 't vaderland te ontvlugten —
 Dit was 't geboortuur der bevolking van heel de aard:
 De wanhoop tart den wind — de froomen,
 Zij dreef in uitgeholde boomen
 Naar 't eenzaam eiland, waar natuur nog onfchuld baart.

ô Scheep-

ô Scheepvaard! door de blanke zwaanen,
Bevallig drijvend, in uw kindsheid opgevoed,
Roem in het zwoegend hart der bruifchende oceänen
Des aardlings kunde en moed;
Het leven, diep in 't ijs verscholen,
Juicht thands aan noord- en zuider-poolen,
Door morgenluister van gezelligheid beglansd;
Geen afstand kan uw vlugt beteuglen,
De hoop zweeft op uw linnenvleuglen!
En lacht, waar gij, gekuifd, met fiere winplen danst.

Verdwijnt, rampzaalge Schilderijen (schuwd;
Van schraapzucht, wraak endwang! door menschenmin ge.
Ik zie in 't drijvend vlot 't altaar der maatfchappijen
Waar voor haar welvaard huwt.
De krijgsmoed doe haar bloedvlag pronken,
De nijd versprei' haar helfche vonken,
Waar trofheid zich een zuil op woeste stranden bouwt;
De schraapzucht leer' haar dienstelingen
Den fchat voor 't oog des doods ontwingen —
Schoon klip — schoon afgrond dreigt — 'k roem eedele fcheep-
(vaard stout.

ô Mensch!

ô Mensch! de strijd van deugd en snoodheid
 Versterkt de veêrkragt van uw zeedlijk — vrij bestaan;
 Uit u verneedring rijst de vlam der waare grootheid,

Die 't eedel hart doet slaan :

Zo brullen zwarte donderwolken

Verfchriklijk tot geluk der volken ,

De dampkring loutert zich door 't sningrend bliksemvuur ;

Als vlammen 't hart der aard doen gloeien,

Gefmolten erts en steen doen vloeien, (tuur.

En de aard al schokkend berst — dan baart, dan vormt na-

Zo moet zich 't zeedlijk schoon ontwikkelen;

Geen reedloos werktuig drijft de zelfsvolmaaking voort;

't Genot der zinnen moet op nieuw begeerten prikklen,

Daar hoop al wijkend gloort.

De storm der onbestuurde driften

Moet orde zelfs van woestheid schiften,

't Gevoel waardeert de deugd, door eigen keus geleid;

Ja snoodheid loont met eindloos wroegen;

De reden ademt kalm genoeg —

En zelfsvoldoening kroont met zaalge Majesteit.

Ginds spreidt de bouwkunde agtbre glorië,
 Het langverstooven puin veradelt nog haar jeugd,
 Nog geeft haar oudheid zwier aan elke volkshistorië,

Die 't zoekend oog verheugt.

Ja, veiligheid deedt eerst de hutten,

Door muur of wal, voor wraak beschutten —

Die kring ontsloot de wieg der jonge maatschappij;

Straks klom de gloriëzucht der volken

Op toorenspitzen door de wolken,

En Steden, diep gevest, trotsfeerden dwinglandij.

ô Mensch! natuur herkent uw waarde;

Gij schetst haar werken af, door 't scherpst vernuft bestuurd,

Gij wortelt uw gebouw, gelijk een rots, in de aarde,

Schoon kunst geen tijd verduurt —

Geduld noch vlijt laat zich bedwingen;

Hoe trotsch dan 't wisslend lot der dingen

Zijn zegekar voorbij uw grootste ontwerpen drijft —

Uw grootheid blijft zich zelf volmaaken,

God heeft die grootheid doen ontwaaken,

Zij is 't — die op uw daân uw eindloos aanzijn schrijft.

Die grootheid maakt uw zielgebreken,
 Door oefning van 't verstand, zelfs dienstbaar aan uw eer;
 Laat de opgezwollen stroom der akkren grenspaal breken,

De Meetkunst vest hem weêr.

Dáár. wáár 't gejuich de lucht vervulde,

Terwijl de Nijl haar baaren krulde,

Tot silvren kransfen voor gewenschte vruchtbaarheid,

Die zij langs veld en beemden voerde —

Wáár twist den eendragtsband ontfnoerde,

Dáár heeft de Meetkunst eerst 't olijvenloof gespreidt.

De praalzucht gloeide in kleine zielen,

Niet vatbaar voor 't bezef van eedle majesteit,

'k Zie straks de kunstmin voor bebloemde trotsheid knielen;

Door zinlijk schoon geveid.

Natuur men durft de sijnste raadren

In uw verborgen werkplaats naadren;

De sierlijke eenheid, die uw grootsche zwieren vormt

Die éénheid treft het oog der reden —

't Verstand huwt uw bevalligheden —

Terwijl geen strijdigheid door 't schoon der kunsten stormt.

De zijworm rekt zijn lijn tot draaden ,
En kunst spint op zijn spoor het draadig vlas aanéén ;
De nijvre spin weeft gaas — 't vernuft scheidt spoel en raden ,
En weeft voor 't algemeen.

Het nut doet zoeten wellust smaaken ,
Maar wekt ook ijver tot volmaaken ,
Terwijl elk nieuw genot op nieuw behoeften baart .
De kunst weet verw met verw te mengen ,
Zij volgt de teekning van aardsenglen ,
Als die het kleurend licht verstrooien over de aard.

Het levend schoon der blijde bloemen
Zweeft in het luchtig kleed der teedre vrouwenstoet ;
En 't manlijk praalgewaad mag op de zwieren roemen
Van purpren morgengloed.
Nooit zwicht het voordrend kunstvermogen ,
De naald rijgt blaauwe sterrenboogen
In 't heerlijk muurtapijt — ja , praalzucht volgt natuur ,
In paaren zoekt zij de ochtenddropjens ,
In amathisten roezenknopjens ,
In 't flonkrend diamant der sterren tintlend vuur.

Aards-

Rijst, teedre toonen! volgt de stappen
 Der fiere Menschheid naar Gods eeuwig heiligdom.
 De wijsheid nodigt door de schoonste wetenschappen,
 En 't bijgeloof wordt stom.
 Men durft der zonnen standplaats teeknen,
 Den loop der werelden bereeknen,
 Men weegt de lucht en scheidt de hoofdstof uit elkaar,
 Men zoekt de bron van koude en stormen,
 Men ziet den scherpen hagel vormen,
 En hoont niet meer de zorg van een' Alzegenaar.

De dauw, die op de blaadjens wiegelt,
 Toont aan 't oplettend oog, wie damp en regen baart;
 Ja de eerste lichtstraal, die zijn zeven kleuren spiegelt
 In 't waas der draaiende aard,
 Die eerste lichtstraal, zacht gebogen,
 Houdt onderzoeklust opgetoogen;
 't Is Alles éénheid, orde en waare majesteit.
 Natuur! uw plan is stout beschreven;
 Geen nieuwe stof voedt kragt of leven;
 't Is wisling, die het rad van heel uw werk geleidt —

E

Ja

Ja wisfling schakelt heel de keten,
 Die 't stoflijk aanzijn aan een grootfche ontwikkeling hecht;
 De stand van wieg en graf is keurig afgemeten,
 Maar stof is 't *niet* ontzegd —
 Nooit — nooit zal 't *niet* mijn asch verzwelgen,
 't Verftorven woud baart nieuwe telgen,
 Ja, de ijsgrot brengt een' stroom uit koude boezems voort,
 De golven levren onder 't rollen
 © Weer dampen, die tot wolken stollen,
 Waar op de regenboog bij 't fpelend zonlicht gloort.

De kennis van het menschlijk leven
 Vergaart de roozenblaân, die blijde welvaard ftrooit;
 Die kennis ziet den dood door bloedrijke aadren zweeven,
 Met jeugdig fchoon getooid —
 Die kennis hoort, in de eerfte tikken
 Van 't hart, den toon der jongfte fnikken —
 Die eedle kennis wiegt de wreede fmart in rust.
 Geneeskunde! in uw teedre trekken
 Is 't Godlijk liefdevuur te ontdekken,
 Natuur juicht, als uw zorg haar kragten wakker kuscht.

't Ge-

't Gezond verstand voelt al de reeglen
Van 't wetboek der natuur, en blijft dit Godlijk schrift
In elks geweten door 't geluk des volks bezeeglen,
En tengelt woeste drift.

Weegt menschenkennis al de daaden,
Dan praalt het recht met lauërbladen,
Dan zwicht verraad en list, en onschuld zegeviert.
Geen wet, door heerschzucht voorgeschreven,
Bestuurt het vrij — het werkend leven,
Necn, 't recht wordt door natuur met majesteit versierd.

Maar eedle Menschheid! welk een luister
Beftraalt het schemrig pad naar uw onsterflijkheid.
Hier pinkt mijn oog — ô God! gij woont in 't stoflijk duister,
't Gevoel wordt uitgebreid.

'k zie waare vreugd uit donkre kimmen
Langs rijkgekleurde wolken klimmen;
De morgenster smelt weg in 't alverguldend licht;
De waare Godsdienst woont op aarde;
De mensch herneemt zijn stand en waarde —
ô Zaalge kristenleer! ik juich — de schaduw zwicht.

De Seraf zag Gods plan gelukken;
 Het zwak — het sterflijk kind hadt al zijn kragt beproefd,
 Maar kon zich aan de boei der dweepzucht niet ontrukken,
 Door trotsheid toegelchroefd.

De eenvoudige waarheid, lang verdonkerd,
 Treedt toe, en 't licht der kennis flonkert;
 Een zaalge JESUS wenkt met teedre broedermin,
 Hij spreekt tot langverzwakte reden;
 't Gevoel verstaat zijn zuivre zeden —
 Nu dringt een dankbre galm 't gewest des cherubs in.

Een eerdienst, in 't bekoorlijk Eden
 Door 't jeug'ig Menschdom, in den tempel der natuur,
 Den vader toegewijd, schenkt reine zaligheden,
 En kroont elk wentlend uur.
 Elk hart is weer 't altaar der liefde;
 De wanhoop zelf, die foltrend griede,
 Verdwijnt, waar JESUS leer de waare grootheid schetst;
 't Gevoel juicht weér op englenwijzen;
 Heel de aard draagt blijde paradijzen,
 Waar in geen zielendwang belommerde onschuld kwetst:

δ God!

O God! waar zweeven mijn gedachten?...
 De zwarte fluier, die toekomende eeuwen dekt,
 Verdwijnt; verbeelding klapt de silvren duivenschachten,
 Daar vrede ons feestlied wekt —
 Gedachten! die uw Schepper streelden,
 Ik zoek u vruchtloos aftebeelden,
 Gij koost het zangpriëel der naadrende eeuwigheid;
 Daar volgt gij stout der englen galmen;
 De citer hangt aan gloriëpalmen —
 Drukt vrij de gouden snaar — uw vreugd is majesteit.

Volmaakte JESUS! Roem der aarde!
 Uw reine zedenleer veradelt ons bestaan.
 Ja, dwaalziek Bijgeloof! dat zo veel jammren baarde,
 Ik hef uw sterflied aan.
 Het dof gejnich der priesterfchaaren
 Smoort in den rook der zoenaaltaaren;
 De reden, 't zeedlijk kind van Gods volmaakt verstand,
 De rede' omhelst eenvoudige waarheid,
 Zij spiegelt zich in eeuwge klaarheid,
 En vindt in JESUS leer 't natuurlijk schoon verband.

Volmaaktheid, nooit door wraak bevredigd,
 Volmaaktheid nodigt elk, door liefde en teedre vreugd;
 Neen, 't minnend vaderhart, ô God! wordt nooit beledigd
 Door struikelende deugd.

Al fluit uw kroost moedwillig de oogen,
 Uw grootsch — uw Godlijk mededogen
 Waakt eeuwigzorgend voord, tot eens de nevel breekt:
 Geen straf doet ooit uw kinders zuchten;
 't Gevolg van 't kwaad doet dwaalzucht vlugten —
 't Is de onvolmaaktheid flegts, die zich aan mindren wreekt.

Als tegenspoed mijn lot verbittert,
 Terwijl mijn moed bezwijkt, dan kniel ik neêr en bloos.
 Ik dwaalde, ô liefdrijk God! hoe schoon mijn heilzon schittert;
 Wie onbedacht een roos
 Van 't bloeiend struikjen zoekt te breken,
 Voelt scherpgepuntte doornen steken;
 Maar wie de lieve bloem met stille wijsheid plukt,
 Verlustigt zich in blos en geuren;
 Geen dooren zal de hand verscheuren,
 Die 't lachend kind der Mei op onschulds boezem drukt.

De blijde roos der levenspaden

Licht heel de Menschheid aan, maar vergt verstand en deugd.

Wie maalt de zaaligheid, gehecht aan eedle daaden,

Gekroond met rust en vreugd?

Gij ziet uw kroost in 't aaklig duister

ô God! — gij hoort het dof gefluister

Der ondeugd, die 't verderf met valschen schijn verguldt —

Uw liefde vordert geen verzoening,

Een traan is 't offer der voldoening,

Een traan van waar berouw betaalt der smooden schuld.

Geen engel kon den nagt verdrijven,

Den nagt — die heel de wieg van 't Menschdom hadt beschaauwd;

Gods wijsheid, die den loop der wisling voor kon schrijven,

Heeft 't donker pad bedaauid —

Gods wijsheid deedt de dwaaling zwijgen,

En paalen aan Gods eerkroon rijgen;

De dwaaling voelde zelfs haar valsheid en bezweek.

De waarheid strooide bloesfemknoppen

Langs Palestina's heuveltoppen —

Gods glorijs werdt gevoeld — en 't heil der Menschheid bleek.

Lang reeds hadt worstelende reden
 Haar majesteit ontdekt, en vol geduld — vol moed
 Bij 't licht der kennis om de glorijskroon gefreden,
 Tot vreugd der englenstoet —
 Tot vreugd van hun, die 't stof bewaaken;
 Die, door gevoel en ijver blaaken
 Voor de eer van 't godlijk kroost, beschermen 't geestenchoor
 Uw vleuglen dekten 't levenslichtjen
 Van Isrels hulploos drijvend wichtjen —
 Gij juichte, toen dat licht eens gloorde op kronkrend spoor.

Gij dankte, toen de glans der waarheid
 Op MOSES lippen blonk — ja, toen een SOCRATES
 De morgenstraalen van een zachtbewolkte klaarheid
 Schonk aan de treurcipres —
 Toen deedt hij zijn' geleigeest zingen
 Van 't heil der stervende aardelingen;
 Toen PLATO 't godlijk schoon der kennis heeft vergroot,
 Toen strooiden Cherubs, onder 't roemen,
 Het dal des doods met levensbloemen —
 Maar, God wat blijdschap! toen uw JESUS 't licht genoot.

Een mensch, zo schuldloos, zo verheven,
 Maalde al de trekken der volmaakte majesteit;
 Hier op den sluier van ons rustloos voordrend leven,
 Ontvlamt voor de eeuwigheid
 Uw weêrglans — ô onzichtbaar Wezen!
 Doet ons gevoel uw grootheid lezen;
 Uw weêrglans schittert stout in onschuld, liefde en vreugd;
 ô JESUS! eeuwige eer der aarde!
 Die 't wetboek der natuur verklaarde,
 Naar uw volmaaktheid beeldt elk sterfling thands zijn deugd.

Zweefde ooit verrukking door de reien
 Der vlamme englen Gods, 't was — toen zij 't schuldloos wicht
 Om de eerste boezemmelk der onschuld zagen vleien,
 Bij 't heerlijkst levenslicht;
 't Was bij den schoot der schoonste moeder,
 Waar op des aardlings vriend en broeder
 Het maagdelijk voedzel voor zijn levenskracht ontving;
 Dat kind moest tot een jongling groeien,
 Die 't recht der Menschheid zou doen bloeien,
 Dat recht beschaduw't mij, terwijl ik dankend zing.

Juich, Menschdom! juich, verlichte Kristen!
 Uw grootheid is hersteld; daar JESUS deugd en leer
 De pleitzaak van natuur des bijgeloofs beflisten;
 Kniel — kniel aanbiddeend neêr!
 Het zacht, andoelijk licht der reden
 Zonk weg in 't zwart bederf der zeden;
 De cherub weende, maar de sterfling bloosde niet:
 Nu is 't gevoel versijnd, veredeld;
 Geen glorie wordt van schijn gebedeld;
 De Kristen volgt zijn' pligt en galmt het zegelied.

 Mijn God! geen bloedige offeranden
 Verneedren meer den mensch; geen slaafche dweepzucht beeft;
 Neen, eeuwige broedermin! gij reikt aan elk aan uw handen,
 Wie naar volmaking fireeft.
 Geen vlock zal meer den blinden heiden
 Van meer verlichte broedren scheiden;
 Der Kristnen Godsdienst heeft de banden der natuur
 Met Gods onschendbaar merk bezgeld;
 ô Leer! die al' mijn daaden regelt —
 ô Zaalge zedenleer! hoe gloeit hier 't liefdevuur!

Ik vrees geen straf, — God is mijn vader,
 Mijn vader — die den mensch in elken stand bemint,
 Voert JESUS voorbeeld ons de zelfsvolmaaking nader,

God waakt voor 't dwaalend kind.

De Wilden, ver van dwinglands troonen,
 De Wilden, die in 't Zuidland woonen,
 In oorden nauw ontdekt, zijn ook Gods denkend kroost;

Schoon ze op deze aard in wildernisfen
 't Genot der zelfsvolmaaking misfen,
 Na 't sterflot zien zij zich door voordrend heil vertroost.

Mijn JESUS leert geen plegtigheden,
 Waar op het bijgeloof nog kerkgeheimen grift;
 Der Kristnen Godsdienst is 't vereedlen van hun zeden,
 En 't loutren van hun drift.

't Vooroordeel ketent slaaffche zielen,
 Die siddrend voor een schaduw knielen;
 De *harmonij* der deugd bekoort het vrij verstand:

Dat logge domheid eeuwig sluimer',
 De zalige oefning ademt ruimer —
 Daar waarheid vol gevoel haar glorijsaanen plant.

Ô Menschheid! nu gevoelt ge uw glorië:
 Nu bedelt gij geen eer van ijdele flikkring af;
 De kindsheid is voorbij — gij maakt in uw historij
 Vol majesteit ook 't graf;
 Zou 't naadrend sterflot u doen bloezen?
 Neen, 't wordt omkransd met lenteroozen;
 Zong uw geleigeest, toen uw wiegje eerst werdt bestrooid
 Met zachte ontloken lelibiaden,
 Ja, kroont die Geest uw eedle daaden,
 Hoe juicht hij, als de dood uw aanzijn dan voltooit!

't Verftand is de eerste jeugd ontwasfen;
 Een onverwrikbre moed veradelt ons bestaan;
 Geen vreemde drift kan meer de vrije keus verrasfen,
 Waar liefde elks hart doet slaan.

Ô Ondervinding! kind der tijlen!
 Uw raad leert teedre zielen strijden,
 Gij tekent het verderf, en schetst de kroon der deugd;
 De Menschheid ziet haar pad verlichten,
 't Geweten weegt de kragt der pligten,
 't Gevoel biedt offers aan, en ademt hemelvreugd.

Ja minzaam - leerende Ondervinding !

Gij zijt den wiegling vreemd , maar toeft des jonglings hart ;

Gij onderwijst mij , hoe de regel der ontbinding

Der eeuwen wentling tart ;

Gij toont , hoe alles voord blijft duuren ,

En stand houdt , bij de vlugt der uren .

Bewonderende aandacht rijst — ô scheppend Albestuur !

Het oog van denkende aardelingen

Befchouwt den famenloop der dingen ,

Die 't leven ademt in den boezem der natuur .

V I J F D E Z A N G.

Verrukking trilt door teedre snaaren.
Het loof van 's levensboom omkranst mijn aardfche lier.
Deelt in mijn rein genot, beglansde Hemelfchaaren!
Wier glorijsfeest ik vier;
Leert mij de onsterflijkheid begroeten;
Eerlang zal haar mijn geest ontmoeten.
Beglansde Hemelfchaar! nog slaapt uw asch in 't gras;
Ziet neêr — ginds, wáár die bloemtjens bloeien,
Dáár, dáár ontfloot de dood uw boeien,
Dáár werp ik ook welhaast deez' donkren fluier af.

Wel-

Welaan! leert — leert mij de eerste toonen
 Van 't lied der eeuwigheid, dat in volmaaktheid smelt;
 Gij moest weleer, als ik, dit scheinrig oord bewoonen,

Waar alles heil voorfeldt:

Nu voortert gij met foute fappen
 Naar 't heiligdom der wetenfchappen,
 Dat eeuwig heiligdom, waar 't ongefchapen licht
 Uw oefning lieflijk blijft beftraalen;
 't Vooroordeel doet geen denkkragt dwaalen,
 Daar rein gevoel 't penfeel van uw verbeelding rigt.

De grenzen van het tijdfijk leven
 Zijn met de roozenhaag der dankbre vreugd beperkt.
 ♠ God! ginds blaauwt de fchaâuw van Edens dadeldreeven,
 Mijn drift is grootsch gevlerkt —
 Mijn drift vliegt naar volkomenheden,
 Gefchaduw door mijn fiere reden.
 ♠ Vlinder! beeldenfpraak der werkende natuur!
 Gij klaptwiekt fout op eedle kleuren,
 En dartelt in de morgengeuren,
 Maar kroopt nog ftraks als worm — ginds daagt mijn ftervensuur.

De

De vrije mensch durft reedlijk denken ;
 Geen wreede onzekerheid verdonkert meer zijn lot ;
 Hijziet in 't dal des doodseen vriend — een broeder wenken ,
 En wacht op 't rijkst genot.
 ô Zaalge kalmte der bewustheid !
 Mijn JESUS ! ja , ik drink gerustheid
 Met volle teugen blij aan waarheids - boezem in .
 Kom , Onschuld ! die mijn paân belommert ,
 Het sterfbed wacht — 'k blijf onbekommerd —
 Ik sluimer in den arm der eeuwige Menschenmin .

'k Hoor serafs van uw grootheid zingen ,
 ô Kristen ! die in 't licht der eeuwge wijsheid speelt ;
 Gij , die de sterflijkheid naar eindlooze eer leert dingen ,
 En 't oog der Almagt streelt ;
 Laat de eeuwen naar haar oorsprong stroomen ;
 De stand der Menschheid wordt volkomen .
 Ja , breedgevlakte Tijd ! voer mij de grafrust aan ,
 Doe 't levensvuur der jeugd verdwijnen ,
 Mijn blos in blaauwe doodverw kwijnen ;
 't Verlangen doet dit hart door hooger wellust slaan .

Toen

Toen JESUS leer de dwaaling boeide,
 Toen zag het Menschdom eerst den glans der eeuwigheid;
 Die, als de morgenster, door 't aaklig rouwfloers gloeide,
 Ja, 't zag zijn majesteit.

Het oog, verzwakt door offervonken,
 Die spelend voor de domheid blonken,
 Het oog herneemt zijn kragt, en staart op 't godlijk doel;
 De mensch, bestemd om heil te sijnmaaken,
 Helpt vaders eeuwig plan volmaaken,
 Elk vrij — elk nieuw genot verädelt zijn gevoel.

De vrijheid doet haar luisterglooren.
 Gods kindren dragen geen gevloekte ketens meer;
 De dwang moet in de wieg der zwakke kindsheid sjooren;
 De mensch beschermt zijn eer.
 Ja, eersucht doet zijn' boezem gloeien,
 Kwijnt zijn geslacht in slaaffche boeien —
 Dit ijslijk schouwspel wekt zijn' trouw — zijn heldenmoed.
 Wáár 't recht door trotsheid wordt verzwolgen,
 Dáár durft hij JESUS voorbeeld volgen,
 En offert aan 't belang der broedren schuldloos bloed.

De Kristen kan zijn drift beteuglen ,
 Het voorschrift van zijn' pligt stemt met verstand en hart.
 Begeerten klappen vrij de blanke duiven-vleuglen ,
 Wier vlugt het sterfuur tart ;
 Verrukt wordt elke pligbetrachting
 Omhelsd door juichende verwachting ;
 Die Edens bloemen zaait in der cipresfen schaâuw —
 Uw glans, ô JESUS! liert uw' broeder ,
 Hij geeft zijn stof aan de eerste moeder —
 Maar 't koude doodzweet gloort, als reine morgendaauw.

Veradeld Mensch! wie schetst uw grootheid —
 Een grootheid — die zich zelve in Gods natuur verliest?
 Uw majesteit, ô Mensch! houdt stand — als 't bloed der snood-
 Door doodschen angst befrist; (heid ,
 Belommerd door een vrij geweten ,
 Kan fiere deugd den ramp vergeten ;
 Tuicht Serafs! door den moed der kristnen vaak verrukt,
 Gij zaagt, bij 't licht der wetenschappen ,
 Weleer der beulen wraak vertrappen ,
 Maar vrijheids palmtak werdt door kristendeugd geplukt.

Die

Die deugd, gehoond — getergd — gemarteld,
 Zag 't ijslijkst foltertuing met lachende oogen aan;
 Wáár haat of dweepzucht om haar pijnbank heeft gedarteld;

Daar waait haar glorijsaan.

Toen JESUS onschuld zegevierde,

Toen hem de martelkroon versierde,

Toen blonk zijn majesteit volmaakt op Golgotha;

Die majesteit omstraalt den kristen;

Durft wraak hem 't levenslicht betwisten,

Dan volgt hij stervend zijn gekruisten Broeder na;

Dan blijft het Godlijk mededogen

De laatste veerkragt, die zijn hart bewegen doet;

Dan spreekt vergeving in zijn zachtbezwijkende oogen;

Veredeld door zijn' moed;

Ziet stervende STEFANUS knielen;

Ziet duizend - duizend eedle zielen

Verfcheurd — verbrand — verworpd — door honger doodge.

Ziet heel natuur door smart bezwijken, knaagd;

Maar ziet de kragt der waarheid blijken,

Wier godlijk — grootsch geduld 't rampzalig woën verdraagt.

ô Zielendwang! de serafs weenden,
 Toen onschuld aan uw voet, met eigen bloed bemorscht,
 Den doodfnik gaf, daar smart en grootheid zich vereenden,
 In de opgescheurde borst ———
 'k Zie *Rome* — 'k zie *Castelje* bloezen,
 'k Hoor *Frankrijk* schaamrood zuchten loozen;
Geneve! uw vrijheid kwijnt op 't graf van een' SERVEET,
 Waar durft gevloekte dwang niet woeden?
 Hij heeft mijn vaderland doen bloeden,
 Waar vrijheid nooit den moord aan BARNEVELD vergeet.

Maar voert de storm de donderwolken
 Al brullend ons voorbij, dan klinkt het dankend lied
 Der beevende natuur, die aan het oog der volken
 Betraande lachjens biedt;
 Zo spreidt de waarheid grootfchen luister,
 En zegeviert op 't aaklig duister;
 Wanneer verdrukte deugd haar zachte majesteit,
 In de allerbangste levenslippen,
 Met doodverw op de fiere lippen,
 Tot roem van't Menschdom — ja, tot eer van God verspreidt.

Triumf! de vrijheid ademt ruimer;
Het zwart toekomend baart — het baart een hemeltelg.
Vliegt eeuwen! vliegt voorbij—dat woest vooroordeel fluimer,
En 't *niet* den vloek verzwelg' —
Het zwarttoekomend baart mijn glorië,
Schrijft Cherubs! schrijft de volkshistorië
Der wentlende aardbol — die uw Schepper eeuwig kroont;
Beschrijft de wisselvalligheden —
Eerlang ontluikt een bloeiend Eden,
Waar in onsterfelijkheid bij 't licht der kennis woont.

Wat sterfling durft om 't aanzijn bloezen?
Noemt dweepzucht nog deze aard een donker traanendal?
Ondankbren! voelt uw recht — zuigt geen vergift uit roozen.
ô Liefeling van 't heelal!
God kent uw' nood — hij telt uw traanen;
Ziet 't levenspad door englen baanen,
Zij leegren, waar gij treedt, zich vriendlijk tot uw hulp;
Gij droomt slegts van verdriet en lijden,
Blijf — blijft uw hart aan onschuld wijden —
Zij stroot den rijksten schat zelfs in der armen stulp.

Verberg die traan — verfmoor die zuchten,
 Zij zijn den glorijsland der menschlijkheid onwaard;
 Voor wroegende ondeugd, die zich zelve zoekt te ontvlugten,

Zijn angst en fuert bewaard.

Kom, slaak den zucht der zaalge vrijheid;

Kom, de englen spieglen reeds hun blijheid

In heldre traanen, die 't gevoel vol wellust plengt;

Geen wildernis kan u doen treuren,

Uw heilzon zal de neevlen scheuren,

Daar zich de lach der hoop met dankbre galmen mengt.

Verdwáalden! treft u 't loon der inoodheid,
 Bezwijkt niet — keert te rug, eer u 't bederft verzwelgt;

Uw God — uw vader wenkt — herneemt uw waarde — uw groot-

Uw schuld is uitgedelgd — heid,)

Ontvlugt uw' dwaalweg — komt, de rampen

Verftrekken u tot avondlampen;

Zoekt bij haar kwijnend licht 't verloren pad der deugd;

Dat wanhoop nooit u ziel verneder',

Treedt toe — Gods liefde omhelst u teder —

De dag des heils breekt aan — hier stroomt eenbron van vreugd.

Geen

Geen fierflijkheid ontfiert uw' luister ;
 Neen kristen ! neen — uw roem zweeft boven 't wisflend lot ;
 Dat elke pollslag vrij uw jongften doodfnik fluister',
 Gij kent uw rein genot —
 Uw heil rolt aan met de oogeblikken ;
 Geen dood dreigt ooit door koude fhrikken,
 Geen dor geraamte wenkt , of grieft uw brekend hart ;
 De dood , zo fchoon — zo blij als de englen ,'
 Die d'eerkrans voor uw' J E S U S ftrenghen ,
 De dood treedt lachend aan , en dooft uw laafte smart.

Uw deugd — uw onfchuld kent geen lijden ,
 Zij juicht — fchoonde afgrondbrult — verfcheurtdoor'twoedend
 Gij fluumert in Gods arm — fchoon de elementen ftrijden (vuur ;
 Bij 't wanklen der natuur.
 Een ftuiptrek doe de fchepping beeven ,
 Gij ademt kalnte , vreugd en leven ,
 En ziet door elken fhok 't volmaakst ontwerp voltooid —
 Gij juicht — hoe ook uw fterfdag nadert ,
 Schoon 't bliksemvuur uw jeugd ontbladert ,
 Gij ziet de vrucht der deugd met hemelgoud beftrooid.

Aardsenglen ! doet de citers klinken ,
 Schaamt u de broederschap van 't stoflijk zangchoor niet ,
 Ziet de eeuwge lentebloem met silvren nagtdauw blinken ;
 God hoort mijn schuldloos lied —
 Hij ziet mijn klimmende gedachten ,
 Zijn liefde kroont ons moedig wachten —
 Aardsenglen ! ja , gij streelt de gouden citerfnaar ,
 Gij ziet den sterfling zacht ontboeien ,
 Gij juicht — waar lijkcipresfen bloeien —
 Elk graf is in hun scharâm voor u een dankaltaar .

De mensch , van 't grover stof ontflagen ,
 Wordt , schoon een aardling , naar volmaakter kring geleid .
 Juich , wereld ! — ja , gij moogt een zigtbre Godheid dragen ;
 ô Wieg der eeuwigheid !
 Dan zingen de englen welkomzangen ,
 De Menschheid moet haar' lof ontvangen ,
 Als de eedle zuster van des serafijns natuur —
 Zo fijn bezintuigd — zo verheven ,
 Zo werkzaam , vol gevoel en leven ,
 Zo zalig is de mensch na 't vlugtig stervensuur .

Nog

Nog eenmaal moet mijn toon verheffen,
 Hij smelt in 't glorielied, dat Gods koraalen streelt;
 De dichtkunst zocht vergeefs al't menschlijk schoon te treffen,
 Getekend naar Gods beeld —
 De mensch plukt paradijslaurieren,
 Hij doet zijn reden zegevieren,
 't Bestaan der dingen voert hem tot oneindigheid;
 't Gezond verstand durft overwinnen,
 't Ontwijkt den leiband onzer zinnen,
 Ja, 't stapt al oefnend naar de onzigtbre majesteit.

't Verstand dringt door — maar ziet de wijking
 Van een volkomenheid, die liefde en eerbied wekt;
 Door overeenkomst — door bedaarde vergelijking
 Wordt Gods bestaan ontdekt.
 De mensch doorgrondt den aard der dingen,
 Hij zweeft in zijn bespiegelingen,
 Dáár zelfs wáár 't naamloos *niet* aan d'eersten lichtstraal grenst;
 Hier, aan den rand van 't graf gezeten,
 Weegt hij de veerkragt der planeten,
 Daar hij naar 't broederfchap van hun bewoonren wensch.

't Vernuft geeft oefning nieuwe vleuglen —
 't Bezintuigt zelfs de kunst — geen afstand smoort een drift,
 Die zich door knaagend leed noch armoê laat beteuglen,
 Maar diep is ingegrifd —
 Natuur! het kunstglas vindt uw raadren,
 En doet het afzijdnd voorwerp naadren,
 Om zich door 't staarend oog te spieglen in 't gevoel —
 Zo famelt het verstand zijn schatten,
 Zo leert het denken en bevatten —
 En vindt in 't kleinste stip een grootsch — een Godlijk doel.

Nooit — nooit zal onderzoeklust zwichten —
 Verbeelding baant zijn pad — verrukking straalt hem voor;
 Voelt MILTONS kwijnend oog zich door geen zon verlichten,
 Zijn geest ziet de eeuwen door.
 De nagt des doods beschaâuwte zijn treden,
 Nog schildert hij 't verloren Eden,
 En maalt der englen jeugd met eeuwge verwen af,
 Laat *Rome's inquisitie*-beulen
 GALEUS naar den kerker seulen —
 De stand der vaste zon blijft de eernaald op zijn graf.

De

De waarheidsvriend , met roem bepereld ,
 Veragt het vorstlijk goud , en spot met vleierende eer ;
 Hij weet , al 't schitterend stof der wentelende wereld

Keert tot zijn oorsprong weêr.

De tijd vermorfelt glorijszuilen ,
 Hij graaft een nest voor krasfende uilen ,
 In 't vaal bemoscht albast — Hij knaagt aan 't hardst metaal —
 Maar 't glorijsloof der wetenschappen ,
 Gestrooid langs wijsheids wenteltrappen ,
 Getuigt in de eeuwigheid der eedlen zegepraal.

Juich Mensch ! gij dringt in 't hart der aardè ,
 Waar de afgescheiden erts tot goud of ijzer stremt ;
 Gij ziet — hoe 't werkend vuur kristal en steenen baarde.

Waar is 't vernuft beklemd ?

Waar zweeft het niet op vlugge schachten ?
 Elk stofje ontwikkelt weêr gedachten ;
 Gij kiest een vorming — die naar scheppende almagtzweemt ;
 De bouwstof , door uw hand ontwikkeld ,
 Als eerezucht — kunst en ijver prikkelt ,
 Schetst een volkomenheid — aan englenwijsheid vreemd.

Natuurkunde! uw gewijde luister
 Straalt het verwilderd oog der trotsche domheid blind;
 Zij fiddert — daar gij stout, ondanks 't verschriklijk duister,
 De wieg des donders vindt —
 Gij weegt de lucht, en telt de treden
 Van 't licht — gij ziet den bliksem smeeden,
 Uit vuur en zwavel — in den dampkring saamgeprest,
 Gij kent den kerker der orkaanen —
 Den tuimelgeest der oceänen
 Ontzinkt uw aandacht niet in 't onderaardsch gewest.

Al straalt geen daglicht aan de poolen,
 Gij spoort de wortels op van 't eeuwig ijsgeberg;
 Geen rook uit *Ethna's* muil blijft voor een oog verholen,
 Dat nagt en afgrond tergt —
 Gij telt het zand aan gloende stranden,
 Gij wandelt in koraalwaranden,
 Waar 't rustloos golvend zout versteende takken kuscht;
 In 't donkerst grot der barre rotzen
 Hoort gij 't geweld der baaren klotzen,
 En zoekt den schoot — waar 't kiem der banke paarlen rust.

Wat

Wat denkbeeld! — God! ik voel mijn waarde;
 Hoe grootsch is mijn natuur! — volmaaktheid lacht mij aan,
 Zij, die de schepping naar heur eigen beeldtnis baarde;
 Ik dank voor mijn bestaan —

Ja, mijn bestaan is ook volkomen.

Mijn lot moog' rustloos — wentlend stroomen —
 't Verliest zich eenmaal in 't genot van hooger vreugd;
 Vergt onbestendigheid mijn klagten,
 Geen nood! 'k voel al mijn leed verzachten;
 Volmaaktheid spiegelt zich in struikelende deugd.

Zou sterfelijkheid mijn roem doen kwijnen?
 Neen, ô beschermgeest! neen, ik wacht een eedler stand;
 De paersgevlamde tulp zal eens vol zwier verschijnen,

Nu sluimert ze in haar plant.

Het zaad, ginds door den wind verdreven,
 Besluit een eeuwverduurend leven,
 Een boom, wiens lommer eens het nageslacht beschaauwt;
 Zo sluimert op, den stroom der uren
 Mijn stand, die eeuwig voord zal duuren;
 Zo bloeit mijn aanzijn eens, met rein genot bedaauwd.

Befchermgeest! ja, dit treurig duister
 Omfluiert wel mijn vreugd — maar nooit mijn denkingkracht;
 Nog slegts een oogenblik — dan daagt mijn morgenluister;
 Uit d'aakligzwarten nagt.

Geen zwakheid drukt mijn grootschheid neder;
 De moschplant siert den trotschen ceder;
 Volkomenheid vereent geheel de aanwezenheid.
 De traanen, die wij stervend schreien,
 Zijn 't pacrellnoer der hemelreien,
 Dat zuivren weerglans door het dal des doods verspreidt.

Gods liefde zal mijn' zang niet wraaken;
 Neen, Vader van 't heelal! gij hoort uw staamlend kroost;
 Het voelt den zelfden gloed, waar door de serafs blaaken;
 Schoon 't om zijn wanklank bloost —
 Ja, 't durft, door strijdigheid van toonen,
 De *harmonij* te roekloos hoonen,
 Maar 't zoekt vergifnis bij een minnend vaderhart;
 't Gevoel, nooit afgemaald door woorden,
 Volgt dankend dan de feestakoorden
 Van een volmaakter kring, die tijd en wisfling tart.

Welaan dan, eedle Sterfgenooten!

Smaakt al de zaligheên der eeuwge burgerij.

♣ Schoone bloesemtooi! gij zult het heil vergrooten

Der hemelmaatschappij.

Verlichte Menschheid! reeds volwasfen

Kan speelgoed aan uw grootheid pasfen?

Treft blinkend klatergoud uw fiere majesteit?

Moet beeldwerk nog den slaap der zinnen

Door ijdele flikkring overwinnen?

Neen, uw verlichte ziel smaakt haar ontferslijkheid.

Uw kindsheid slaapt in 't graf der eeuwen,

Geen lusthof bloeit alleen in 't altijdgroenend oost;

Gij ziet op 't noordsch gebergt het vlokkig silver sneeuwen,

Maar wordt door vlijt getroost.

Gij dankt natuur voor al haar werken;

De winter schudt van grootfche vlerken

De witte veeren op mijn dierbaar vaderland;

De hoop zweeft langs den doodfchen akker;

Welhaast wordt dankbre blijdfchap wakker,

En kuscht den overvloed met bloemtjens in de hand.

Volwasfen Menschdom! ken uw waarde,
 ô Zigtbre Godheid in dit laag — dit zinlijk oord!
 De drift, waar door uw jeugd van zeedlijk schoon ontaarde,
 Wordt door 't gevoel verfinoord —
 't Gevoel schat nu 't gewigt der dingen;
 Geen magt kan 't vrij geweten dwingen,
 Zesduizend jaar, ô God! is 't Menschdom opgevoed —
 Geleerd door manlijke ondervinding,
 Zo lang geworsteld met verblinding,
 Herkent het nu zijn' stand, en gloeit door trouw en moed.

De zaalge vrijheid, lang ontheilgd,
 Gelasterd en miskend — de vrijheid zegeviert;
 Daar orde, die 't heelal voor ondergang beveiligt,
 De maatschappijen fiert:
 Ja, Tweelingzusters! Orde en Vrijheid!
 Komt — Godlijk recht en englenblijheid
 Veraadlen 't sterfgewest; — gedoemde Slaavernij
 Ziet eindlijk 't eeuwig wraakzwaard schitteren;
 De wroeging zal haar lot verbittern ———
 Nu grenst de Menschheid aan der geesten maatschappij.

o Vrijheid! hoofdtrek van Gods wezen!
o Eenige eigenschap van denking en verstand!
Doe uw volmaaktheid in 't natuurlijk wetboek lezen —
 Daar treft ons 't schoon verband;
 Daar treft ons eenheid, nut en liefde;
 't Gevoel, dat eedle harten griefde,
Zo vaak gevloekte dwang op onschuld heeft gewoed;
 't Gevoel durft nu, voor God en menschen,
 Zich zelf een eeuwge foltring wenschen,
Indien het immer dult, dat Neerland slaaven voedt.

Stap, fiere Menschheid! stap veredeld—
Veredeld door 't gevoel van waare majesteit,
Stap langs het pad der eer, waar deugd nooit kruipt of bedelt,
 Naar grootfche onsterfelijkheid.
Welk denkbeeld — God! 'k zal eindloos leeven,
 'k Zal eindloos naar volmaaktheid streeven —
In hooger, eedler kring, als burgeres der aard;
 Ja, meer bezintuigd — meer volkomen,
 Zal vreugd door heel mijn aanzijn stroomen —
Daar mijn geleigeest vrij mijn gouden citer snaart.

Ontferfijk?... ja, mijn denkvermogen,
 Bezegeld met het merk van Gods volmaakt verftand,
 Is aan het werkloos *niet* tot eenwige eer onttogen,
 Het pronkt in Gods verband ———
 Volmaaktheid zag haar plan verdelgen,
 Zo 't *niet* mijn aanzijn kon verwelgen;
 Neen, eindloos werkend wordt mijn grootheid uitgebreid!
 Mijn reden komt de Godheid nader,
 Zij — zij was de adem van mijn vader,
 Gefold tot een natuur — geflikt voor de eeuwigheid

Geleigeest! nog maar weinig ftappen,
 En dit befchaduw pad verliest zich in het graf;
 Dan leidt gij mij naar 't koor der hooger wetenfchappen,
 En droogt mijn traanen af —
 Dan moogt gij mij als zuster groeten,
 Dan zal ik JESUS vrij ontmoeten,
 Dan dekt geen vaal gordijn het ongefchapen licht;
 Verfijnd, gelouterd en verheven,
 Drinkt mijn beftaan het werkend leeven
 Met volle teugen — daar verdriet — daar wiffling zwicht.

Elk zintuig ademt hemelweelde ;
 Geen grove fluier dekt het oog der kennis meer ;
 Elke oefning , die voorheen 't ontwikkelend aanzijn streelde ,
 Oogst zaligheid en eer —
 Elk voorwerp zal mijn aandacht wekken.
 Natuur ! hoe veel onzigtbre trekken ,
 Die 't fijnste kunstglas hier ontduiken , treffen mij !
 Elk schepfel leert Gods magt bereeknen ,
 Elk stoffen moet zijn wijsheid teeknen —
 Bewondrende eerbied smelt in englenpoëzij.

Verrukking zal mijn drift doen gloeien ;
 Verbeelding huppelt door de schoonheên van 't heelal ;
 Hoe grootsch zal 't glorijsloof der fiere dichtkunst bloeien !
 Daar God mij kroonen zal.
 Hoe Godlijk zal het dichtchoor zingen ,
 Daar Serafs ook naar de eerprijs dingen !
 Een DAVID , een HOMER , een JOB , een OSSIAN ,
 Een DEBORA , wier heldenzangen
 Door een VAN MERKEN zijn vervangen ,
 Voltoeien daar hun' stand in 't eeuwig scheppingsplan.

ô Maagdlijk Bloemtje uit *Juda's* oorden!

MARIA! 't loflied galmt met grootfcher — eedler zwier;
Ja, in uw reiën, die uw Zoon — uw' vriend bekoorden,

Juicht Neerlands BRAKONIER —

Geen afftand zal mijn vlugt meer kluistren',
Geen dampkring mijn gezigt verduistren —
Deze aard, weleer de wieg van eindloos grootsch bestaan,
Deze aard, bewoond door vrede en vrijheid,
Door onfchuld, liefde en dankbre blijheid,
Biedt, als Gods lusthof, zich het oefnend Menschdom aan.

Hier zal ik 't wijsbestuur bewondren —

Niets— niets onduikt mijn oog— 'tvooroordeel beeft niet meer,
Als de Echoos, grootsch en fchoon, langs zwarte wolken don-

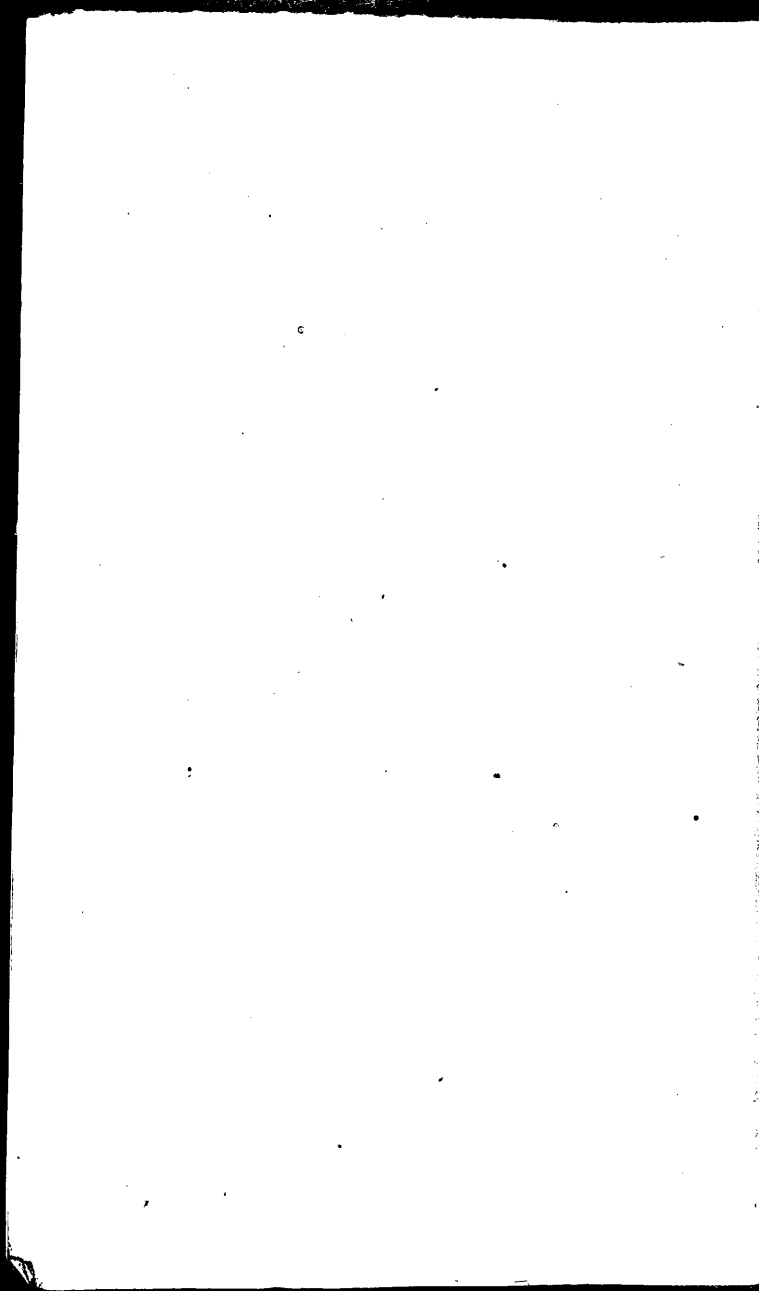
Neen, wijsheid zingt Gods eer. (dren,

Geen zwakheid fchrikt voor blikfemftraalen,
Die zuivrend door den dampkring dwaalen;
Verlichte kennis vindt geen waar natuurlijk kwaad:
't Is alles fchoonheid orde en liefde;
Elk voorwerp, dat ons certijds grieple,
Hadt heerlijke einden en veradelde onzen stand.

Elke

Elk aardling leert Gods grootheid lezen;
 ô Zalige oefning! die mijn hijgend hart verrukt;
 'k Zie 't Menschdom vriendlijk door de Serafs onderwezen,
 Daar 't stoutst ontwerp gelukt;
 't Gevoelig leven vrij en bloeiend —
 De driften edel — zuiver — gloeiend,
 De reden godlijk, en elks vatbaarheid voldaan —
 Terwijl begeerten zich verheffen,
 Om 't eeuwigwijkend doel te treffen;
 Mijn God! wie vangt den toon van 't waardig loflied aan?...

Haast volg ik zelf mijn dichtgedachten,
 En zweefde schepping door, van kring tot kring begroet
 Door burgren, die met mij naar hooger glorië trachten:
 Ja, juichende Engelenstoet!
 Nooit rustend zal mijn ijver blaaken,
 Om meer te kennen — meer te smaaken —
 ô Vriendſchap! uw genot veradelt al mijn vreugd;
 Mijn uitgekoozen zielgenooten!
 'k Voel eeuwig ons geluk vergrooten — (deugd.
 Heel 't Menschdom wordt volmaakt door oefning, liefde en

D R U K F O U T E N.

<i>Bladz.</i>	<i>reg.</i>	<i>staat</i>	<i>rijper</i>	<i>lees</i>	<i>rijpend</i>
45	— 3	—	brandend	—	braadend
50	— 15	—	geeft	—	gaaft
52	— 11	—	vertapt	—	vertrapt
53	— 14	—	woedt!	—	woelt!
55	— 9	—	nooddrufften genot	—	nooddruft en genot.
59	— 14	—	den baaren	—	de baaren
77	— 2	—	toeft	—	treft
78	— 7	—	gras;	—	graf;

Andere kleinigheden verbeterde de Lezer.

